TOPLUMSAL ÖZGÜRLÜK PARTİSİ

SOLUN KRİZİ

Oğuzhan Kayserilioğlu

TEMEL METİNLER

Solun krizi (I)

Oğuzhan KAYSERİLİOĞLU

Tarih onu rolünü oynamak için yeniden sahneye çağırdığı bir dönemde, sol güçler kriz içinde.

Daha da kötüsü, yerel düzey söz konusu olduğunda, sol güçler, kendilerini çıkmaz sokaklarda koşturmaya mahkum eden krizlerinin farkında bile değiller.

Solun yaşadığı krizin küresel derinliği, ilkin, 70'lerde başlayan kâr oranlarının düşme eğilimini engellemek için sermaye güçlerinin ürettiği politikaların sistemde yarattığı geniş çaplı dönüşümlere sınıf hareketinin bakış açısından bütünlüklü cevap üretmede yaşanan yetmezliklerden oluşuyor.

İkincisi, kriz, 89-90'da reel sosyalizmin çözülüşü gerçeğinden de besleniyor.

Çöküşün sebeplerinin anlaşılması ve sınıf hareketinin bilinci ve davranışında yarattığı çok yönlü depremin yarattığı hasarların aşılması çabaları, henüz herkes tarafından görülüp meşruluk kazanan bir sonuç yaratamadı.

Yerel düzeyde ise, ilkin, her dönem bir biçimde egemenlere ait farklı fraksiyonların güncel tutumlarından "umut" besleme biçiminde kendisini gösteren bir gerçeklik var:

Sol, kendisini, egemenlerden bilinç ve davranış düzeyinden bağımsız bir tarih-yapıcı bir özne olarak inşa edemiyor.

İkincisi, solun, özgün bir tarihten çıkıp gelen "yerelliğini" kavramaktaki yetersizliğidir.

Bu yetersizlik, kapitalizmin doğumuna ebelik yaparken sistemin gündemleştirdiği özgün evrensel değerlerin oluşmasına da öncülük yapan Batının kaçınılmaz olarak doğuş coğrafyasına ait yerel izler de taşıyan bakış açısını/açılarını aynen kabullenmeyle kendisini göstermekte; ya da tersinden, sırf coğrafi farklılıktan/Batılı olmadığımız için sistemin evrensel belirlenimlerinin coğrafyamızda geçerli olmadığını iddia etme bönlüğüne savrulma yaşanmaktadır.

Eh, epey yüzeyde, çoğunlukla da duyusal algı düzeyinde gezinmekle yetindikleri için böyle dertleri hiç olmayan irili ufaklı öbekleri de ayrıca vurgulamak gerekiyor; bunlar tam da bu türden dertleri olmadığı içindir ki gelgeç olmaya mahkumlar, öyle de oluyorlar.

Güncel düzlemde de, sol, tarihin ender anlarında yaşanan ve şimdi sürekli güç kazanan bir potansiyel enerji olarak kendisini var eden "öne çıkma" ve kendisini egemenlere dayatma fırsatını değerlendiremiyor.

Özellikle, günümüzdeki kaotik ortamın önünü açtığı "çoklu iktidar" ortamına halkçı-demokratik seçeneği dayatmıyor/dayatamıyor olması, solun krizini derinleştiriyor.

Acil ihtiyaçlarının zorlamasıyla “sistemden kopuş” denemeleri yapan halk güçleri bir “öncü” tarafından desteklenmediği için sermaye güçlerinin şu ya da bu hamlesiyle yeniden sistemin içine sürüklendikçe; böylesi bir tarihsel momentte bile rolünü oynayamayan sol, anlam ve değer kaybına uğrayarak boşluğa sürükleniyor.

1989-90 kırılması

Kritik bir moment olan 89-90’a göz atarak başlayalım. Sol, 80’lerin başındaki 12 Eylül darbesinin faşist terör koşullarında ağır darbelerle epey zayıflamış olsa da, bir biçimde kendisini sürdürmeye çalışıyordu.
85-87 arasındaki yoklamalarla ise, yeniden çıkış denemeleri yapılıyor ve devletin cevabı olarak hızla devreye sokulan devlet terörüne rağmen kimi kazanımlarla yola devam ediliyordu.

Nisan 1987’deki öğrenci hareketleri, aynı dönemde yaşanan Kazlıçeşme’de deri işçilerinin ve Netaş’ta metal işçilerinin direnişleri, solun canlanmasına can suyu olup moral vermişti. Sonraki 2-3 yılda gerilla hareketinden toplumsallaşma seviyesine sıçrayan Kürt halk hareketinin varlığı ve Zonguldak maden işçilerinin direnişi de güç veren yeni ivmeler olmuştu.

Ancak, 1989-90 yıllarında reel sosyalist sistemin kapitalizme çözülmesi, yaşandığı andaki yumruk etkisiyle sonrasında da gittikçe ağırlaşarak kendisini var eden sosyalizmin itibar ve anlam kaybıyla, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de solun çekim gücünü darbeledi ve sahici bir seçenek olmadığı – olamayacağı doğrultusunda özel bir ruh hali – moralsizlik ortamı yarattı.

90’larda, henüz yeni yaşanmış olan “çözülüşün” yarattığı “yenilgi” bataklığında sürekli dibe çekilen sol, zamanla unutulacak bir “geçmiş zaman hikayesi” konumuna doğru sürükleniyordu.

O dönem yaşanan ÖDP deneyi, başlangıçta umut yaratsa ve gerçekten de daha geriye düşmeyi önleme ve yeniden çıkış için güç toplama potansiyelini taşısa da, ana bileşenleri olan Dev-Yol ve Kurtuluş’un tarihsellik düzleminde hiçbir iktidar bilinci ve devrimci anlam taşımadan sırf kendilerini parlatmaya çalıştıkları ahmakça didişmeleriyle dağılınca, yarattığı umutları yerle bir ettiği gibi, 60’lı 70’li yıllardan kalıp her şeye rağmen süren sola yönelik güven duygusunun son parçalarını da yok etti.

Her şeyin yeniden yaratılması gerekiyordu.

11 Eylül sonrasında emperyalizmin Irak’taki vahşet gösterisi ve azgınlaşan neoliberalizmin yoksullaştırma pratikleri, solu yeniden sahneye çağırdı.

2008 krizi ise, Marksizm’in değerini yeniden arttırdı.

O arada farklı coğrafyalarda yaşanan şehir odaklı isyanlar da 90’lardaki moral bozukluğunun dibe çekici etkilerini azaltıyor, tersine halkın neo liberal soyguna ve

diktatörlüklere karşı mücadelesi üzerinden yeni bir sol dalganın/yükselişin yaşanabileceği inancını güçlendiriyordu.

Sol uzun süren ağır yenilgi yıllarından çıkmaya, dünyaya yeniden umutlu gözlerle bakmaya, bir yeniden doğuş için fırsatları yoklamaya başlamıştı.

Gezi'nin tuttuğu aynadaki görüntü

2013 Haziran/Gezi ayaklanması, Türkiyeli sol için muazzam bir fırsat olarak patlayıverdi.

Gelin görün ki, o tarihten bugünlere, beklenenin tam tersi oldu ve en son 2019 1 Mayıs gösterilerinin de gösterdiği gibi, sol gittikçe zayıfladı.

Akıp giden zaman içinde hangisi öne çıktıysa, egemenlerin "ulusalcı" ya da "liberal" güç alanlarının şemsiyesi altına rahatça girivermeyi ya da tersinden nesnellikten kopuk bir irade fetişizmini, birbirini doğurup-besleyen kalıcı bir genetik özellik olarak sürekli yeniden üreten sol, halkın mücadelesine güç verecek ve halkçı-demokratik ve sosyalist güçlerin ortaklaşabileceği bağımsız bir siyasal zemin yaratamıyordu.

Evet, "kral çıplak", beklenenin tam tersine sol Gezi'den sonra güçlenmedi, zayıfladı.

Adeta çıkmaz bir sokakta telaşla koşturulduğu Gezi'nin tuttuğu aynada açığa çıkıvermişti.

Gezi isyanının muazzam gerçekliği, kendi gittikçe daralan dünyasında kimi zaman inatla ve umutla, bazen de öylesine çaresizce görev bilinciyle koşturan solu gafil avlayarak kendisiyle yüzleştirmişti.

Gezi'nin sahiciliği ve içinden çıkıp gelen çok yönlü ve karmaşık ihtiyaçları karşısında apışıp kalan sol, Gezi yaşanırken ona "katılmaktan" daha yüksek bir tutum üretemedi.

Kapsayıcı ve ön açıcı bir tutumla davranarak halkın hareketini uygun bir halkçı-demokratik siyasal hedefe yönlendirmek, direnme eğiliminden korkmak yerine sahip çıkmak ya da aynı direnme eğilimini suni "kahramanlık" zorlamalarıyla tüketmek yerine kalıcılaşabileceği bir seviyede tutmak, kalıcılaştığı bir tarihsel süreçte Gezi'nin eksiklerini sanayi işçileriyle ve Kürt halkıyla uygun ilişkiler kurarak giderip güç kazanacağı bir kanalda hareket etmesini sağlamak başarılamadı.

Evet, bu tutumların o günün koşullarında hızla üretilmesi çok zordu; ama, sorun sadece o zorluklar olsaydı belki aşılabilirdi, daha temel bir durum vardı: Sol, kendi zaafları içinde tam anlamıyla boğulmuştu ve tarih içinde oluşmuş olan genetik yapısı onun yaratıcı bir hamleyle kendisini aşmasını engelliyordu.

Gezi, "eksik" bir halk iktidarı girişimiydi ve ilk anda kendiliğinden oluşuverdiği haliyle içinde barındırdığı belirleyici eksiklikleri yüzünden hedefine varması oldukça zordu.

Ancak, eksiklerine rağmen henüz başlangıcında bile, Gezi, halkın pek de bilincinde olmadan deneye-yoklaya kendisini bir özgürlükçü bir toplumsal güç alanı olarak inşa etmesine, o inşa faaliyeti sürdükçe de, sürebildiği oranda kendi ihtiyaçlarının bütünsel-komleks yapısını keşfederek peşine düşmesine ve böylesi bir mücadele süreci içinde kendisini sürekli yeniden örgütlemesine gebeydi/güdülüydü.

Peki, zaten halkın iktidarlaşması bundan başka bir şey midir?

Başlangıçtaki eksikliklerin böylesi bir sürecin içinde giderilebileceği açık değil mi?

Üstelik, Gezi, evet, esas olarak halkçı-demokratik bir hareketti, ama aynı zamanda günümüze özgü bir sosyalist zeminin önemli bazı ögelerini de fiilen açığa çıkartmıştı:

Ortaya çıkmasını tetikleyen ekolojik yıkıma yönelik tepki sosyalizmin yeniden ayağa kalkışının "yeni" bir ögesini parlatırken; önde olan kadınlar ve işçi sınıfının yeni bileşenleri sosyalist mücadelenin yeni öznelerini gösteriyor; olayın içinde kendiliğinden oluşan örgütsel yapısı ve davranış biçimleri de mücadelenin yeni bazı örgütlenme ve mücadele biçimlerini açığa çıkarıyordu.

Aslına bakılırsa, Gezi'de halk ayaklarıyla sokaklarda koşarak yeni bir devrimci zeminin eskizlerini yapıyordu.

Peki, Marksizmin kendisine yüklediği zengin ve derin bakışla, gerçekliğin bu yeni potansiyellerini çok önceden görerek, kendisini o gerçeklikten çıkıp gelmeye yazgılı Gezi benzeri halk hareketlerine uygun zeminde kurması gereken sol ne yapıyordu?

Daha da ötesinde, Lenin'in özellikle vurguladığı üzere, "bekleyerek" değil "önceden görerek", gerçekliğin içinde bir potansiyel olarak var olan böylesi hareketlerin önünü uygun tutumlarla bizzat kendisi açıp – gerçekleşmesine öncülük yapması gereken sol ne yapıyordu?

İçindekilerin büyük çoğunluğuyla sol, derinlikli, çok yönlü ve zengin bir bakışa sahip olmadığı için önceden zaten göremediği gerçekliğin Gezi'de ortaya çıkan "yeni" olguları karşısında apışıp kalırken, içinden bazıları daha da ileri giderek oluşan halk isyanına kendi zavallı-cüce gerçekliğini dayatmaya çalışıyordu. Barikatları silahlandırma ya da tersinden "eksikliklerini" bilmişçe ve keyifle göstererek halkın isyanını küçümseme gibi uç tutumlar hızla şekillenirken, nispeten "büyük" sol güçlerin örgütlemeye çalıştığı "bitse de evimize gitsek" tutumu sol açısından bir "utanç" belgesiydi.

Gezi, şayet 16 gün ve sağlıklı bir şekilde sürebilmişse, bu durum (elbette katkısı olsa da) solun gücüyle değil, esas olarak katılımcı halk güçlerinin geliştirdiği günlük tepkilerle sağlanmıştır. Solun içinden sağlıklı yaklaşabilen ama etki alanı zayıf olan 2-3 hareketin çırpınmaları, halkın içinde etki yaratabilecek bir güce sahip değildi.

2019 1 Mayıs'ı ve İmamoğlu'nun tuttuğu ayna

İşte, katılımcıların sayısının sol güçlerin kortejlerinden kat be kat fazla olduğu 2019 1 Mayıs'ı, 2013'te başlayan bir sürecin güncel aşamasıdır:

Sol, öncülük bir yana, ihtiyaçlarının peşinde hareketlenen toplumsal güçlerin gerisinde!

Sol, yaşananları kavrayıp uygun zemine yerleşmek yerine, kendi açmazlarının içine gömülmüş ama yine de kendine sevdalı bir konumlanmada ısrar ediyor, ısrar ettikçe de gerçekliği kavramadaki eksikliği onu gerçeklikten koptuğu bir konuma sürüklüyor.

Sonuçta, ona kendisini dayatanları gerçeklik ezip geçiyor.

Sol siyasi güçlerin bilinçli bir öncü tutumla yapması gerekeni, yani, "bataklık" olarak saptanabilecek kendi tarihinin 3. dönemini bitirip 4. dönemi açma becerisini, sokaklarda yürüyerek bizzat halkın kendisi yaptı; gelin görün ki, sol güçler halkın öncülük yaparak açıp önüne koyduğu yeni döneme girmemekte direniyor, kendi cüceliğini-dar kalıplarını halka dayatmakta ısrar ediyor.

Elbette, solun çabaları böylesi bir halk hareketinin güç kaynağı oldu, halkın hareketi solun açtığı kimi patikaları kullanarak hareket etti-ediyor, ama halk solun kendisinin önünü tıkayan tutumlarını da fiilen ezip geçti-geçiyor.

Sol her ne kadar halkın eylemine katılıp elinden geleni yapıyor olsa da, kendine düşen dersi almadı, almamakta da hala ısrarlı hatta oldukça kararlı!

En son İmamoğlu gerçekliğine yaklaşımda da, aslında Gezi'de üretilen tepkilerin güncellenmiş halini görüp yaşıyoruz.

Evet, faşizmin kurumsallaşma sürecinin önünü kesmenin bir yolu olarak Binali Yıldırım'ın kazanmaması için İmamoğlu'na oy verilmesi gerekiyor.

Peki, bu "zorunlu" güncel tutum, neden kendi gelgeç konumunun hak ettiği kadar yer kaplama yerine sol güçlerin bütün bilinci ve davranışı üzerinde hızla hegemonya kurabiliyor?

İmamoğlu'nun ya da bir başkasının değil, aslında Kürt halkının özgürlük talebindeki ısrarının ve Gezi ayaklanmasının ilk ivmesini verdiği halk hareketliliğinin bir sonucu olarak şekillenen faşizmi geriletme imkanı, "gün bugündür" denilerek, neden halkın inisiyatifini yerel meclislerde örgütleyerek güçlendirecek bir tarzda kullanılmıyor da, son tahlilde halkın demokrasi arayışını sisteme içererek sönümlendirmeyi hedefleyen İmamoğlu'nun parlatılmasına hizmet edecek bir tarzda yürütülüyor?
Geçmişte, solun liberal kanadı, devletin ordu merkezli yapısını dağıtarak demokrasinin gelişeceği koşulları oluşturabileceği umuduyla, Erdoğan diktatörlüğünün önünü açan "yetmez ama evet" tutumunu geliştirmişti, şimdi de sıra "yetmez ama İmamoğlu" sloganına mı geldi; bu sefer hem de liberali ulusalcısı el ele!

Engel nedir?

Peki, sıra ne zaman halka gelecek, engel nedir?

Egemen sınıfların farklı fraksiyonlarının farklı tutumları ve iç gerilimleri ne zaman solun bütün gücüyle birisine karşı diğerini destekleyeceği büyülerinden arındırılabilecek, engel nedir?

Özellikle de, onca baskıya rağmen, öyle ya da böyle fiilen yaygın bir direnişler ağı içinde hareket halinde olan halk güçlerinin kendi ihtiyaçlarının merkeze alındığı ve ısrarla örgütleneceği tutumlar, ne zaman hiçbir zaman ötelenemeyecekleri bir "dokunulmazlık-büyü" kazanacak, engel nedir?

Evet, elbette "steril" bir tutumdan bahsetmiyoruz; politika sürekli çubuk bükülerek, eğilip-dikelerek, ittifaklar kurularak, şimdi olduğu gibi gerektiğinde zorunlu destekler verilerek ya da alınarak yürütülen bir sanattır; ama, bütün bu tutumları etrafında toplayıp dengeleyen bir omurga (halkın ihtiyaçlarını merkezine koyan ve asla ertemeden bu merkezin pratiğini sürekli yürüten bir bilinç ve örgütlenme) olmaksızın hiçbir taktiğin halkçı-devrimci bir sonuç üretemeyeceği neden anlaşılmıyor, engel nedir? İşte, Gezi'den sonra şimdi de bir kez daha çok açık görülüyor ki, engel "dışımızdaki" başka bir şey değil, bizzat solun kendisidir.

Sol, sınırsız emek verebilmekte, en vahşi baskılara direnebilmekte, her şeyini kaybetmeyi göze alarak ve kimi zaman da gözünü bile kırpmadan kaybederek büyük kahramanlıklar gösterip parıltılı atılımlar yapabilmekte; ama, başka bir şeyi değil halkın ihtiyaçlarını merkezine yerleştirdiği, devletin ve sermayenin bütün fraksiyonlarından bağımsızlaştığı ve sistemi karşısına alıp başka bir dünyanın inşasını pratiğinin omurgası yaptığı devrimci bir zeminde kendisi olmayı/kendisi olarak yalnız kalmayı/yalnız kendisinin yürüyebileceği yollarda yalnız kalarak yürümeyi göze alamamaktadır.

Hele günümüzün yakıcı ihtiyacı olan yürüyeceği yolu da kendisinin keşfetmesi zorunluluğu, sola büsbütün yabancı gelmekte; sol, toplumsal pratik tarafından çoktan "geçersiz" damgası vurulmuş elindeki hazır pseudo-reçetelere sımsıkı sarılarak "durumu idare etmekten" başkasını yapamamaktadır.

2 – TDH'nin farklı dönemleri

Türkiye Devrimci Hareketi (TDH), kabaca yazarsak, 1920-1960 ve 1960-1980 arasında birbirinden farklı iki ayrı dönem yaşadı.

Toplumsal ve siyasal gerçeklerin kendisinden talep ettiği türden bir dönemi açamadan kendisini sürdürerek ayakta kalmaya çalıştığı ama bir taraftan da içinde boğulduğu "üçüncü dönemini" yaşarken, 2013 Haziran'daki Gezi isyanıyla halk fiilen bir dördüncü dönemi açtı.

Gelin görün ki, sol güçler, halkın açıp ham haliyle önüne koyduğu yeni dönemin içine yerleşmeyi ve öncülüğünü yapmayı bir türlü beceremiyor, beceremedikçe de moral ve itibar kaybına uğrayarak güçsüzleşiyor.

A – Birinci dönem

İlk dönem, Türkiye'de kapitalizmin henüz kendisini var etmeye çalıştığı koşullarda yaşandı.

Osmanlı devletinin açmazlarının kapitalizmin hızlı gelişiminin önünde engel olmasının yarattığı sancıların varlığında, emperyalist güçler, Osmanlı'nın düştüğü yarı-sömürge statüsünü devam ettirecek "komprador" nitelikli bir kapitalizmi örgütlemeye çalışıyordu. O koşullarda, zayıf Anadolu burjuvazisinin adına davranan M. Kemal öncülüğündeki genç Osmanlı subayları, başlangıçta çözülüp dağılmasını engellemeye çalıştıkları Osmanlı devletinin artık hayatiyet göstermeyen cesediyle/tıkanmışlığıyla yüzleşince, onun tasfiyesine öncülük yaptılar.

Tasfiye eylemini Osmanlı devletinin merkezindeki Padişahın ve ona hizmet etmeye odaklanmış çevrenin tasfiyesiyle sınırlandıran ama despotik yapısal işleyişi kimi rötuşlar yaparak ana hatlarıyla benimseyen öncü inisiyatif, geleneksel yapıdaki padişahın yerine ordu kurumunu yerleştirdi.

Devletin ana işleyişi konusunda yetkisi olmayan bir parlamento, devletin görünür yüzünün merkezine yerleştirilerek bir yandan despotizm gölgelenip saklanıyor, öte yandan ama keyfilik bazı alanlarla sınırlanarak da olsa kısmen törpülenmiş oluyordu. O arada, sermaye birikiminin önünde engel olan şeri hukuk yerine modern İsviçre devletinin medeni hukuku koyuldu. Ceza hukuku ise, aynı dönemde faşizmi inşa etmeye çalışan İtalya'dan alındı.

Eskinin despotizmi ile kapitalizme ait yeni modernist toplumsal ruhun ve kurallarının bir arada olduğu "eklektik" bir yeni devlet inşa ediliyordu. Modernliğin demokratik olmayan despotik bir özel uygunlanması gerçekleşiyor ve bağlı olarak "kısır" ve "güdük" bir modernleşme yaşanıyordu. Bu devlet, esas olarak sermayenin/Anadolu burjuvazisinin en hızlı ve en yoğun birikiminin koşullarını oluşturup – gerçekleştirmeye güdülüydü.

TDH'nin ilk döneminin örgütü olan TKP, neredeyse aynı yıllarda, henüz yeni gerçekleşen Sovyet devriminin olağanüstü büyüsünden etkilenerek ve güç alarak kendi kuruluşunu yaptı.

TKP'nin kurucu önderlerinden Mustafa Suphi, M.Kemal'in yapacaklarını önceden görüp önlem alamadığı için "ütopik" olan, ama bütünüyle toplumsal meşruiyet ve devrimci nitelik taşıyan bir hamle yapmak istedi.

O, emperyalizme karşı mücadelede doğrudan yer alarak, sürecin hakimi olan Anadolu burjuvazisinin inisiyatifinin yanısıra kendisini var edecek bir "emekçi inisiyatifini" hayata geçirmeyi hedeflediği için "halkçı-devrimci" içerik taşıyan ve Sovyet devletinin desteğini de arkasına alan askeri-politik bir hamleyi hayata geçirmek istemişti.

Ancak, Suphi ve öncü yoldaşları hamlelerini henüz başlatamadan, onu kendi "burjuva" girişimine karşı tehlikeli bir rakip hatta düşman olarak gören burjuva inisiyatif

tarafından (Topal Osman'ın örgütlediği bir katliamla) yoldaşlarıyla birlikte Karadeniz'de boğularak öldürüldü.

M.Suphi'den sonra Şefik Hüsnü'nün önderliğinde kendisini var etmeye çalışan TKP, hiç hız kesmeden devam eden devlet terörüyle sürekli baskılandı.

Bu terör, öylesine bir "zulüme" indirgenemez.

Henüz emekleme aşamasında olan komünist harekete karşı orantısız bir tutumla harekete geçirilen anti-komünist terör, sermaye birikimine en ufak bir pürüz bile çıkarılmaması isteğinin ve emekçilerle kaynaşabilecek TKP'nin Sovyet devletinin desteğiyle hızla inisiyatif kazanabileceğinden duyulan korkunun ürünü olarak bilinçlice uygulanıyordu.

Devletin tüm imkanları hizmetine sunularak adeta bebekler gibi kucakta büyütülen sermayenin birikimini mümkün olan en hızlı ve en yoğun yapıda yapılabilmesi için, işçi sınıfının siyasi ve sendikal örgütlenmesi yasaklanıyor; yasağı tanımadan komünist iradeyle emekçileri buluşturmayı ve en azından yeni devletin kuruluşunda emekçi inisiyatifinin de yer almasını hedefleyenler ise terörle eziliyordu.
Emperyalizmin yarı-sömürge dayatmasını geri püskürten ve tıkanıp çözülen Osmanlı devletinin yerine kapitalizmin daha hızlı gelişmesini sağlayacak yapıda bir yeni devlet kurarak, Osmanlı dönemindeki komprador burjuvazinin yerine o dönemde hayli cılız olan yerli-Anadolu burjuvazisisinin önünü açan M.Kemal, bu tutumlarını gerçekleştirerek "ilerici" bir rol oynamıştı.

Ama M.Kemal aynı zamanda, tasfiye etmeye korktuğu antika tefeci-bezirgan sermayeye modern sermaye ile ilişkilenerek kendisini sürdürme imkanı vererek, yarı-sömürge dayatmasını engellediği emperyalist güçlerle önünü açtığı sermaye sisteminin doğal işleyişi içinde yeniden anlaşıp "kapıdan kovduğunu bacadan içeri" aldığı için ülkeyi modern bağımlılık ilişkilerinin içine sürükleyerek, içinde yetiştiği Osmanlı devletinin despotik özelliğini sermaye ilişkilerinin ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürülmüş haliyle sürdürerek ve despotizmi toplumsal yaşamın bütün alanlarında hakim olacağı ağırlıkta topluma dayatarak "gerici" bir rol oynuyordu.

O, bir yanıyla içinde olduğu tarihsel aydın geleneğinin ilerici-modernist tutumlarını hayata geçirmeye çalışırken; öte yandan, içinde yetiştiği Osmanlı devletinin despotik genetiğini taşıyor ve kurduğu devletin meşruluğunu sağlayan sermaye ilişkilerinin ihtiyaçları tarafından belirleniyordu. O kadar çok içki içmesi de, sadece keyfinden değil, kendisini sarıp sarmalayan (ve hepsi bizzat etrafındaki insan ilişkilerine de sızmış olan) böylesi gerilim eksenlerinin zorlamalarına karşı bireysel bir "rahatlama-savunma" ihtiyacından çıkıp geliyordu.

M.Kemal'in çelişkili yapısı, son tahlilde sermaye sistemini ve despotizmi örgütlemiş olsa da, bir biçimde taşıdığı ilerici-modernist özellikleri üzerinden kendisiyle aynı dönemde var olan 1. dönem devrimciliğini doğrudan etkiledi.

V.Nedim Tör ve Şevket Süreyya Aydemir gibi bazı MK üyeleri dahil olmak üzere birçok TKP'li, işkenceli sorgulara dayanamayıp poliste çözülmekle yetinmedi ve ihanetlerini gidebileceği son noktaya kadar ilerletti. Bu kişiler, Y.Kadri'nin öncülüğündeki KADRO hareketinin söylemiyle "gericiliğe karşı ilericiliği destekleme" maskesi takınarak, kısa süre önce yerine sosyalizmi inşa etmeyi hedefledikleri Kemalist devletin acil kadro ihtiyacını giderme yüzsüzlüğünü pek de utanmadan yapabildiler.

Kemalizmin sol içindeki etki alanı, sadece 1. dönemin özelliği olmakla kalmadı, neredeyse aynı ağırlıkta 2. dönemde de kendisini sürdürdü.

Doğan Avcıoğlu'nun 60'larda yaşanan toplumsal canlanmayı etkilemek için çıkarttığı YÖN dergisiyle başlayan "doğrudan" etkileme, Mihri Belli tarafından daha "dolaylı" yollarla ve inceltilip seyreltilmiş haliyle sürdürüldü. Aynı etki, açık haliyle Deniz Gezmiş'te ve daha incelmiş olarak, "burjuva" nitelikli Kemalizmi "küçük burjuvazinin" ilerici yönelimi olarak gören Mahir Çayan'ın söylemlerinde de sürdü. Deniz ve Mahir, aynı zamanda despotizme karşı silahlı bir mücadele yürüttükleri için, yanılgılı bilinçlerine rağmen pratik olarak despotizmden "kopuş" yaşıyor, sonraki kuşakların "kopuşçu" bir zemine yerleşmesinin önünü açıyorlardı.

Kemalist etki alanı, günümüzde de, "ulusalcı sol" eğilimlerde doğrudan ya da başka eğilimlerde gizlenmiş, incelmiş halleriyle dolaylı olarak devam ediyor.

İlkin, M.Kemal'i şahıs olarak değil, önünü açıp gerçekleştirdiği sermaye ilişkileri/düzeni ve despotik devlet örgütlenmesi üzerinden değerlendirmek gerekiyor. O, kişi niyetleri bir tarafa koyularak yaptıkları üzerinden değerlendirilince, küçük burjuva değil, burjuvadır; ilerici-modernist olan tutumları bir gerçektir ama içinde yetiştiği Osmanlı devletinin kendisine yüklediği despotizmle damgalanarak kötürümleştirilmiştir.

İkincisi, Kemalizmi, içinde yetiştiği toplumsal yaşamı her yönden kuşatan despotik düzenin kendisinde yarattığı yanılsamalı bir bilinç dolayımıyla anti-emperyalist bir yurtseverlik, gerçek laiklik, modern ve demokratik cumhuriyetçilik olarak gören ve (aslında tam da despotizme duydukları tepkinin ürettiği) kendi ilerici, yurtsever, laik ve cumhuriyetçi özlemlerini paradoksal bir tutumla M.Kemal'in şahsında savunan geniş küçük burjuva ve emekçi yığınlar, elbette halkçı-demokratik bir nitelik taşıyorlar ve onlarla ilişkilenmek tayin edici bir önem taşıyor.

Ancak, o ilişkinin hangi zeminde ve nasıl olacağı, TDH'nin tarihi gösteriyor ki, ilişkinin kendisi kadar önemli.

Yeniden konumuza, TDH'nin 1. dönemine gelirsek, her türden sınırı aşan devlet terörü, henüz emekleme ve kendisini var etme aşamasında olan komünist hareketi adeta nefes bile aldırtmadan "boğma" taktiğini sistematik olarak sürdürdü. Evet, herkes M.Suphi'ler gibi gerçekten boğulmadı, ama Türkiye Cumhuriyetinin bütün işkence odaları ve zindanları az sayıda komünistin sürekli ikametgahı oldu.
Öte yandan, Sovyet devletinin ayakta kalabilmek için yürüttüğü dış politikanın bir

“mutlaklık” kalıbına sokularak bütün komünist partilere dayatılması, dünyadaki bütün komünist partileri olduğu gibi TKP’yi de doğrudan etkiledi.

Öyle oldu ki, o dönem TC’nin Hitler Almanyası ile ittifak kurmasını engellemek isteyen Sovyet devletinin (TC ile ilişkilerini bozmamak odaklı) kendi ihtiyaçlarını mutlaklaştırıp dayatan politikaları “Parti’yi kapatıp, CHP’ye katılın!” emrini verme noktasına dek genişledi. TKP’nin kendi topraklarında kendi ihtiyaçlarını karşılayarak büyümesi engelleniyordu.

İkili bir kıskaç altında kalan, esas olarak da devletin süreklileşmiş terörüyle baskılanan hareket, bu açmazdan çıkamadı. Önderleri ya hapiste olan ya da sürgün koşullarında yaşayan TKP, pratik bir güce ulaşamadı.

Hikmet Kıvılcımlı, Reşat Fuat Baraner, Nazım Hikmet ve Mihri Belli, Şefik Hüsnü liderliğinde yaşanan bu dönemin diğer önderleri olarak sivrildiler. Diğerlerinden farklı olarak Kıvılcımlı’nın teorik – programatik bir düzeye sıçradığını ve tespit ettiği konseptin ana hatlarıyla günümüz için de geçerli olduğunu belirtmeliyiz.

İşkence odalarında birçok kez kahramanca direnen ve yaşamının aktif olabileceği zamanının çoğunu/22 yılını geçirdiği ülkenin dört bir yanındaki cezaevlerini üniversiteye çeviren Kıvılcımlı’nın, o dönemin imkansızlıklarının içinden muazzam bir iradeyle adeta söküp çıkararak ürettiği teorik-politik açılım, halen de kılavuz olma niteliğini taşıyan devrimci-komünist bir mirastır.

Ancak, 60’lı yıllardaki yükselişte rol alamayan ya da M.Belli üzerinden inisiyatif aldığı zamanda ciddi zaaflar taşıyan 1. dönem devrimciliği gittikçe sönümlenerek sahneden çekildi.

B – İkinci dönem

Türkiye’de kapitalizmin gelişmesinin “kuluçka” döneminden çıkarak 40’lı ve özellikle 50’li yıllarda yaptığı hamle, işçi sınıfının sosyal varlığını güçlendirerek ve emek-sermaye çatışmasını şiddetlendirerek, 60’lı yıllarda yaşanan yeni bir toplumsal ve siyasal mücadele döneminin doğumunu belirledi.

İşte, TDH’nin ikinci dönemi de, ilkinden epey farklı koşullarda, daha gelişmiş bir kapitalizm ve kendi ihtiyaçlarını elde etmeye çalışan işçiler ve çeşitli halk güçlerinin hareket halinde olduğu koşullarda gerçekleşirken, bir şey ama hiç değişmedi: Devlet, her ne kadar 27 Mayıs anayasasıyla kapitalizmin yeni toplumsal yapısının ihtiyaçlarına cevap vermek zorunda kalmışsa da, tıpkı ilk dönemin önderlerini olduğu gibi, yeni dönemin önderlerini de bilinçlice katletti.

2. dönem, öncülerinin söylemiyle, “40 yıllık revizyonist geçmişten kopuş” temelinde kendisini var etti.
Bu dönemin temel özelliği, gerek devletin orantısız baskısı gerekse de kendi yapısal yetmezliklerinden dolayı geniş çaplı bir pratik örgütleyemeyen kendisinden önceki 1.

döneme tepkinin de bir sonucu olarak, kahramanca öne atılma ve devrimciliği her ne pahasına olursa olsun pratikleştirme biçiminde yaşandı.
Bu öne atılma ve devrimciliği pratikleştirip toplumsallaştırma, özel bir toplumsal hareketlilikten güç alıp besleniyordu.

Kısa bir zaman içinde (özellikle 1950-1970 arasında) hızla gerçekleşen milyonların kırdan kente savrulması ve yaşanan çaresizlik, yalnızlaşma ve yoksullaşma, hızlı gelişen kapitalizmin kışkırttığı sınıflar arası gerginliğin yükselmesiyle ortaklaşıyor ve oluşan toplumsal sancılar, kırlarda yaşadığı binlerce yıl boyunca böyle bir durum yaşamamış milyonlarda yoğun bir öfke doğuruyor, o öfke de kendisinin belirlediği özel bir toplumsal hareketlilik yaratıyordu. Daha önce, sınırlı alanlarda ve nüfusun daha küçük kesimleri içinde yaşanan sınıf mücadelesi ya da daha genelinde zengin-yoksul gerilimi, tarafların yan yana yaşayıp yüz yüze baktığı şehirlerde hızla toplumsallaşıyor, toplumun akışını doğrudan belirlemeye başlıyordu.

Toplum daha önce bilmediği yollarda yürümeye başlamıştı, modern yaşamın toplumsal mücadele gerçekliği ve biçimleri toplumun çoğunluğu tarafından deneye-yoklaya öğreniliyordu.

İşte, tam da burada özellikle vurgulamalıyız ki, 2. dönem devrimciliği söz konusu olduğunda hemen akla geldiği gibi o zaman sadece kahramanlık yaşanmadı. Çok yaygın olan bu bakış, şimdi o dönemi aynen tekrar etmek isteyenlerin düştüğü yanılgının zıddına yerleşir ama aynı yanılgıyı taşır.

Evet, onlar tartışmasız kahramanlardı ama hayır, sadece kahraman değillerdi.

50'li ve 60'lı yıllarda, kapitalist metropollerin pazarlarını genişletme odaklı bir ihtiyaçlar toplamının sonucunda "çevre" ülkelere dayattığı ve yerel sermayelerin de kendi birikimlerini-yatırımlarını değerlendirebilme amacıyla hemen işbirliği yaptığı "montaj" odaklı sanayileşme; aynı sürecin bakışımlı bir başka yönü olarak yaşanan, yerel pazarın Anadolu'nun bütününü, en ücra köşelerine dek kapsaması sürecinin hızlandırılmasıyla birlikte gerçekleşmişti.

Sermayenin bu hamlesi, kırlarda yaşamı kır yoksulları için zorlaştırıp şehirlere göçü tetiklerken, sanayileşmenin ucuz iş gücü ihtiyacını da yedekleriyle birlikte karşılıyordu. Sonuçta ama, şehirlerde hızla büyüyen gecekondu semtlerindeki yoksulluk, çalışma alanlarındaki kuralsız ve yoğun emek sömürüsü, yarattığı toplumsal karmaşa ve huzursuzluğa çözüm olunamadıkça, işçi ve köylü direnişlerini ve toplumsal gelişmelere duyarlı öğrencilerin öfkeli tepkilerini ivmelendiriyordu.

Süreç, yoğun öfke biriktiriyor ve şiddet temelli halk hareketlerini kışkırtıyordu.

Sadece Türkiye'de değil, Latin Amerika'nın birçok ülkesinde ve başka coğrafyalardaki benzer kapitalist gelişme süreçlerinden geçen ülkelerde de benzer gelişmeler yaşanıyordu. Dünya çapında, metropollerin hemen "çevresindeki" ilk halkada yer alan

orta derecede gelişmiş kapitalist ülkelerde aniden hızlanan kırlardan kentlere göç ve hızla oluşan yoksullaşmaya karşı, o döneme özgü bir öfke patlaması gerçekleşiyordu.

O özgün "öfkenin" eski kuşak tecrübeli komünistler tarafından kendi özgün gerçekliği içinde görülüp, uygun örgüt ve mücadele biçimleriyle desteklenmesi gerekiyordu. Çoğu ülkede olduğu gibi bizde de, "eskiler" sürece dönemin kendi gerçekliği ve ihtiyaçları üzerinden değil, önceden iyi bildikleri "klasik" tarzın içinden bakarak yaklaştılar.

O zaman bir "kopuş" kaçınılmazdı, öyle de oldu.

Yeni dönemin içinde yetişen yeni kuşak devrimci gençler, kendi dönemleriyle sınırlı hatta içinde yaşadığı ana sıkışarak politika ve pratik üretiyor, şimdi ve hemen yapılması gerekenlerle ilgileniyor; sadece halkın öfkesini görürken zaten yanılgılı baktıkları devletin sermaye güçlerini korumak için yapıp edebileceklerini göremiyor, bütün varlığıyla ve her şeyi göze alarak "saldırmaya"" yoğunlaşırken "savunmayla" pek de ilgilenmiyor, hatta "korkaklık" olarak görüyordu.

Yeni oluşan ortamın yarattığı öncüler (THKP-C, THKO, TKP-ML/TİKKO), başka bir zeminde kendisini var eden, dolayısıyla örgüt ve mücadele anlayışı farklı olan TDH'nin ilk dönemiyle kendi dönemleri arasındaki köprüleri atıverdiler; "Kırk yıllık revizyonist geçmişten" nihayet kurtulunuyordu!

İlk dönemin öncüsü parti (TKP) devlet terörüyle fiilen tasfiye edilmişti, öncüleri çoğunlukla yaşamını kaybetmiş ya da mücadelenin dışına sürüklenmişti; halen ayakta olan M.Belli ve H.Kıvılcımlı ise, farklı biçimlerde de olsa, "yeni" olanı anlamakta ve kapsamakta yeterli olamıyorlardı.

Evet, sürece geçmişin içinden bakan eski önderler olup bitene yeterince hassas yaklaşamayınca, "devamlılık" değil "kopuş" ve "yeniden çıkış" gerçekleşmişti.

Ancak, bugünden baktığımız zaman, 2. dönemin de onca çoşkusuna, iddiasına, cüretine ve feda ruhuna rağmen hedeflerine ulaşamadığını ve aynen kendisinden öncekilerin hatasına düşüp, başlangıçta anlaşılabilir olan kendi zaaflarını göremeyip ısrarla sürdürmek ve zamanın akışıyla kendisini dayatan yeniyi kavrayamamak üzerinden güç kaybına uğradığını ve 80'lerde başlayan bir süreç içinde sonlandığını belirtmeliyiz.

Bu sonlanma, yeni bir dönemin açılışı yapılamadığı için yavaş ve sürünerek yaşandı, aslında halen de yaşanıyor. 2. dönemin kimi ısrarlı devamcıları, onu aynen "yaşatmak" isteyen ama aynı toplumsal konjonktür içinde olmadığımız için hep sonuçsuz kalan, kalmaya da mahkum olan zorlamalar dolayımıyla nafile bir çaba içindeler.

Yine bugünden baktığımızda, 1. ve 2. dönemin önderleri arasında yaşanan tartışmada, ilk bakışta her iki tarafın da "haklı" çıktığını görüyoruz.

Gerçekten de, o zaman 1. dönem önderlerinin, özellikle de Kıvılcımlı'nın vurguladığı gibi, işçi sınıfının tarihsel hareketiyle bilinç ve pratik düzeyinde kaynaşamayan ve sınıf savaşının soğuk gerçeği "güç dengeleri" hesabını yapamayan kontrolsüz öfke kalıcı

sonuçlar yaratamadan kendisini yakmaya yazgılıydı; ama, gelin görün ki, Deniz, Mahir ve İbo'nun üstüne bastıkları özgün halkçı zemin gerçekti, işaret ettikleri sistem karşıtı öfke doğruydu ve nitekim, büyük bir kahramanlıkla kendilerini neredeyse bilinçlice yakarak öfkelerinin sesi oldukları yoksullar ve aydınlar onları hiç unutmadılar, halen de sahip çıkıyorlar.

Ancak, daha derine inebilen başka bir bakış, yaşanan "trajik" kopuşta her iki tarafın da "haksız" çıktığını ve acı bir gerçeklik olarak da, ortaklaşamamanın yarattığı açmazdan en çok sermayenin faydalandığını, hem çok sıkıştığı bir konjonktürü kazasız belasız atlattığını hem de o arada "atı alıp Üsküdar'ı" geçiverdiğini görecektir!

Öte yandan, 2 dönemin içinde Mahir Çayan'ın sempatizanı olarak yetişen Öcalan'ın, o dönemin zaaflarını titizce didiklediğini ve o zaafları kavrayarak aşma çabasının PKK'nin oluştuğu kanallardan birisi olduğunu kendi söylemlerinden açıkça anlayabiliyoruz. Öcalan'ın, Kıvılcımlı'ya duyduğu saygı da biliniyor.

Gerçekleşmesi rasyonel olan kendi toprağında yaşanmayan ortaklaşma, toplumsal ve siyasal süreçlerin hep taşıdığı sürprizli sıçramalar üzerinden, pek de beklenmeyen başka bir alanda, hiç de rastlantısal olmadan ve devrimci bir rasyonaliteyle gerçekleşmişti; elbette içinde gerçekleştiği alanın gerçekleri tarafından belirlendiği kendi özgün politik ve örgütsel yapısına bürünerek!

C – Üçüncü dönem

Her ne kadar tükenen eskisinin yerine bir yenisi gelmediği için TDH açısından yeni bir dönem açılamamış olsa da, "açılamama" gerçekliğinin kendisi, oldukça uzun süren özgün bir yeni dönemi belirledi.

İşte, yeniden ayağa kalkmaya çalışan 2. dönemin kendisini sürdürme eğiliminin içine yerleşerek 85'lerde başlayan bir yeni dönem, bir türlü kendisini gerçekleştiremeyen bir kısır dönem olarak yaşandı.

12 Eylül'ün ağır baskı koşullarından 85'ten itibaren yapılan çıkış denemeleri, bir yönüyle eski dönemin bilinciyle yürütülse de, aynı zamanda kimi değişik yönleriyle kendisinden önceki dönemlerden farklı bir dönemin açılış denemeleri olarak da görülebilir.

Bu denemeler, 90'larda yaşanan reel sosyalizmin çözülüşüyle neredeyse "olmamışa" dönüverdi. Öyle olmak zorunda değildi, ama sonuçta öyle oldu. Bu çıkmaz, 90-96 arasında yaşandı.

96 1 Mayıs'ı ise, yeni bir dönemin açılamayışının ve 2. dönemin aynen tekrarına dönüş denemelerinin zirvesini oluşturmuştu.

85-96 arasında yaşanan yeniyi var etme denemeleri, ya kendisini yeterince sağlam – güçlü bir bilinç ve davranışla var edip – pratikleştiremediği için ya da kendisini var etmenin zorluklarından kaçıp eskinin/2. dönemin aynen tekrarı kolaycılığına düştüğü için yok oluyordu.

Sosyalist sistemin çözülüşünün yarattığı ağır sancılar, kapitalizmin neoliberal yeniden yapılanmasının yarattığı sonuçların yıkım gücünü gölgeliyor, halk kapitalizme karşı hamle yapmakta isteksiz kalıyor, ihtiyacı olan halk hareketi desteğini alamayan yeni dönemin politik ve örgütsel arayışları boşlukta kayboluyordu.

90'larda yasal alanda ÖDP yasadışı alanda MLKP'de yaşanan "yenilenme" denemeleri, eskinin bilinci ya da alışkanlıklarının kendisini dayatmasıyla sıkışıp zayıfladı ve yeni bir dönemi açacak güce ulaşamadı.
Zaten önce yaşanan 85-90 döneminin Dev-Sol ve TKP-Kıvılcım denemeleri de, kendisini süreklileştirememişti. Aynen kendilerinden sonrakiler gibi onlar da eskinin fren mekanizmalarının baskısıyla kendileri olmaya vakit bulamadan güç kaybetmişler, o arada yaşanan sosyalist sistemin çözülüşünün dibe çeken eğilimleri güç kaybını tasfiyeye dönüştürmüştü.

Yeni bir doğuşun öyle kolay olmadığı-olamayacağı, kendisinin kısır ve yenilgili duruşunu aynen sürdürmek isteyen eğilimlerin, yeni bir dönem açabilecek çapa sahip olamasalar da, açmaya aday girişimleri bastırmakta epey yetenekli oldukları her iki denemede netçe anlaşılmıştı.

D – Yenilgi yılları

Sadece eskinin dibe çeken eğilimleri değil, yenilgi yıllarının malum bataklığında hızla üreyip ortalığa saçılan panikçi, değersizleştirici, uçuk-kaçık ama son tahlilde kapitalizme biat etmiş, onun kalıcı/yıkılmaz bir durum olduğunu kabullenen bazı eğilimler de, "yenilikçi" maskesi takarak ve bolca gürültü çıkarıp parlayarak kendisini var ediyordu.

İçinde Marksizm'in de oluştuğu modernizmin bütün halleriyle yaşadığı tıkanma ve yarattığı yıkımlar, ona karşı irrasyonel tepkilerin önünü açmıştı. Başka bir açıdan bakıldığında, modernizmin iç – eleştirisi/yıkıcı özeleştirisi olarakta anlaşılabilecek bu eğilimler, yapı-çözümcülükten başlayıp post-modernizm ve post-Marksizme ve onların binbir nüansına açılıp saçılarak yayılmıştı.

Birçok haklı eleştiriyi de bünyelerinde taşıyan ve çoğunlukla reel sosyalizmin oluş biçiminden ya da çözülüşünden etkilenen eski Marksist teorisyenlerin bilincindeki sancıların ve kırılmaların ürünü olan bu eğilimler, yenilgi yıllarında/özellikle 90'larda hegemonya kurmuştu.

Bu "yeni" eğilimler, "bütünsellik" ya da "belirlenim" veya "akılcılık" gibi kimi "modern" duruşları "büyük anlatı" parantezine alıp kendi bilinçlerinde oluşturdukları özel bir "değersizleştirici" bataklığa sürüklüyordu. O arada, her ne kadar modernizmin "çocuğu" olsa da bütün açılımlarıyla onu "benimseyerek aşan" Marksizm de modernizmin bir nüansına indirgenip değersizleştiriliyor, hem modernizmin bütün günahlarına ortak yapılıyor hem de günümüzün sorunlarına "çözüm gücü olma" kapasitesi kalmadığı ilan ediliyordu.

Kendisinin modernist-pozitivist yorumuna indirgenen (ki, gerçekten de böylesi yorumları vardı ve hatta "Stalinizm" biçiminde oldukça güçlü bir konuma yerleşebilmişti) Marksizm, modernizmin bir nüansı olan o haliyle kolayca harcanıveriyordu. Marx ve Engels'ten başlayarak Lenin, Luxemburg, Gramsci ya da Lukacs gibi modernizmi "aşan" Marksizm yorumları ise, kurnazca görmezden geliniyordu.

Moraller bozuktu, bilinçler çözülüyordu ve Marksizm'in yeniden ayağa kalkması için gereken "güç" henüz yoktu.

Yenilgili, panikçi ve çözülen bilincin kendisini haklılaştırıp meşrulaştıracak bir "günah keçisine" ihtiyacı vardı: Evet, modernizmin günahlarının bir kefareti olarak Marksizmin kurban edilmesi gerekiyordu!
Post-modernizm ve onun incelmiş-politikleşmiş hali olan post-Marksizm'de, onca parlak söylemin gölgesi arkasında, aslında kapitalizme biat edildiği için, sistemi yıkıcı her türden tutum dışlanıyor, bağlı olarak "iktidar", "sınıf savaşı" "örgüt" gibi konumlar da iktidarsızlaşmış bilinçler tarafından önce kirletiliyor sonra da terk ediliyordu.

O durumda, geçmişin zaaflarına yönelik "haklı" eleştiriler ya da günümüzü anlamaya çalışan ve kimisi "doğru" olan yeni yönelimler de, hiçbir devrimci anlam taşımıyor ve hatta "tehlikeli" yanılsamalar yaratıyordu. Gerçekten gereken "yeni" yönelimlerin, öylesi yanılsamalarla "bulamaç" olduğu durumlar oluşabiliyor, "yeni" tutumlar aniden "tasfiyeci" bir zemine düşebiliyordu.

İşte, öyle kolay değildi; "yeniden doğuş", sadece kendisini keşfedip var etmenin sancılarını göğüsleyerek değil, aynı zamanda eskinin geriye çeken eğilimleriyle çatışmayı göze alıp çatışarak ve bu süreç içinde ortalıkta "yeni" diye gezinen sistem-içine savrulmalarla titizce sınır çizerek kendisini yaratmak gibi "zorlu" bir sürecin içinde ilerlemek zorundaydı.

Böylesi bir hamlenin ama sadece yaratıcı bilinçlerin arayışlarının değil, aynı zamanda güçlü bir halk hareketlenmesinin desteğine de ihtiyacı olduğu açıktı.

İşte, ülkemizdeki arayışlar için Gezi böylesi bir anlamla da yüklüydü.

Gezi, bizzat varoluşuyla inanılmaz bir "yenilenme" hamlesiydi, öncesi ve sonrasındaki "yenilenme" arayışlarının önünü açıp – güçlendiriyordu.

D – Gezi'ye dek ve Gezi sonrası

Aslında öncesindeki birçok şey onu ima ederken, her an ona doğru akarken, birçok alana dağılan direnme ve özgürleşme arayışları onu işaret ederken, PKK ile devlet arasındaki "barış" görüşmeleri öncesindeki savaşta biriken ırkçı-şoven barajı aşındırıp onun önünü açarken, ez cümle göstere göstere gelirken Gezi'nin bir türlü görülemeyişi; ya da, "bu türden ani patlamalar hiçbir zaman önceden görülemez" denilecekse, bir biçimde geldiği zaman da şaşkınlıkla karşılanması hatta "hadi artık, ne zaman bitecek" keyfiliğiyle

dışlanması veya “eksiklikleri” gösterilerek bir türlü “beğenilememesi” hiç de rastlantı değildi.

Öne çıkarıp vurgulamak gerekiyor; halkın özgürlük arayışının bir anda ve kendiliğinden patlayıvermesiyle kendisini var eden Gezi, kendi bilincini, örgütlenmesini ve davranışını bir yeniden kuruluş hamlesiyle pekala önceden hazırlayabilecekken, böylesi bir “öncü” ideolojik ve pratik tutumu gösteremeyerek kendisini tekrar eden ve sevdalandığı kısırlığı içinde boğularak kendisini sürdürmeye çalışan bir sol güç alanı tarafından karşılandı.

Orada yaşanan, henüz üçüncü gününden itibaren kendi kısır bünyelerine “yabancı” gelen ve anlamlandıramadıkları isyandan korkarak onu bitirmeye çalışan “büyük” gözüken ama zavallı, küçük dükkancı sol güçler; kendi örgütleri önderlik yapmadığı için halkın isyanını küçümsemeye hatta kirletmeye çalışanlar; halkın kendi ihtiyaçları peşindeki öfkeli patlamasının içeriğini anlayamayan ama “strateji” dedikleri kendi kısır şablonlarını uygulayıvermek için halkı “araçsallaştırmaya” çalışan “barikatları silahlandıralım” çağrıları; halkın tepkilerini hassasça gözlemleyerek direnme yerine, halk “asla alanı terk etmeyelim, direnelim” derken 3. günden itibaren “alanı hemen boşaltmak gerekiyor” paniğini yaşayanlar ya da tersinden “her durumda her zaman sonuna dek direnme” dayatmasında bulunanlarıyla topyekun sol, Gezi’de tarihsel ağırlıkta bir yenilgi yaşadı.

Sol, halkın isyanını korkutucu buluyor, kaçmaya çalışıyor, araçsallaştırıyor, kahramanlık alanı yapıyor, beğenmiyor, velhasıl her türden “anlayışsız” ve “dışlayıcı” tutumu geliştirerek fiilen kendisini dayatan halkın iradesini kabullenmiyor; o arada ama isyana katılıp elinden geleni yapıyor ve hoş söylemlerle halka methiye yapma yarışına giriyordu.

“Tarihsellik” sola zaten yabancıydı, ama artık “konjonktür” de yakalanamıyordu. O durumda, verilen emekler ya da bolca söylenen “hoş” sözler havada uçuşuyor, kalıcı değerler yaratamıyordu.

Gezi’de halk büyürken, onu anlayamayan sol küçülüyordu.

İşte, Gezi günlerinde bolca söylenen “artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak” sloganı, en çok da sol için geçerliydi!

Bir yeniden kuruluş gerekiyordu!

Solun yeniden kuruluşunun “yerel” sorunlarına değinmeden solla ilgili bir ara not gerekiyor.

E – Ara not: Liberal ve ulusalcı etkilenmeler

“Ulusalcı solculuk”, Türkiye’nin modernleşme serüvenini abartıp ülküleştirir. O, solun kendisi olmasını engelleyen en önemli zaaflarından biridir.

Kemalizmin usta hamlesiyle devletleşen modernleşme süreci, çürüyen Osmanlı devletinin tasfiyesinde oynadığı rol ve kapitalizmin gelişmesi için verdiği ivme üzerinden ilericilik taşısa da, Osmanlı'dan devralıp sürdürdüğü demokrasi karşıtı "despotik" dokusuyla ve antika tefeci-bezirgan sermayeye dokunamayan yapısıyla, aynı zamanda tersine çalışan bir sürece de ivme verir ve kendi yarattığı bütün ilerici-modern değerleri sürekli boğar!

Üstelik, henüz başlangıcında, Suphileri katlederek, ülkenin yeniden kuruluşuna gücü yettiğince kendi damgasını vurmak isteyen emekçi inisiyatifini, var olan güç dengelerinin kendisine verdiği imkanı kullanıp şiddetle ezmiş ve despotizme halkçı-demokratik bir basınç uygulanmasının önünü kesmişti. Cumhuriyet tarihindeki sağın süreklileşmiş egemenliği ve şimdiki AKP-MHP iktidarının tohumları o katliamla atıldı ve sonra da işkence odaları ve zindanlar sol güçleri ezdikçe o zehirli tohumlar sürekli beslenip büyütüldü.

Sonuçta, yaşandığı kadarıyla modenleşme serüvenimiz, burjuva devrimini bile tamamlayamayan bir kısırlıkla inmelidir.

Ancak, despotizmin baskısıyla çarpık ve güdük kalan toplumsal bilincin sol alandaki uzantısı olan "ulusalcı" zaaf, apaçık olan bu gerçekleri görmez-göremez ve o yarım kalmış burjuva ilericiliğini ülküleştirir, hatta adeta taparcasına ona bağlanır.

"Ulusalcı" zaaf, solun bilincinde ve davranışlarında öyle bir etki alanı kurar ki, karşı olduğu kapitalizmin etrafını kuşatan çelik bir ağdan başka bir şey olmayan devletin bazı güçleri, "ulusalcı" etki altındaki bazı sosyalistler açısından, "gerici" sermayeye karşı ittifak yapılacak "ilerici-modernist" bir güç alanı oluverir!

"Ulusalcı sol", böyle davranarak, kesilmek üzere olan bir kurbanın kasabının bıçağını yalayıp temizlemesine benzer bir tutum geliştirmiş olur; ama kimileyin o kadar "masum" olmazlar ve bindikleri "tehlikeli yanılsama" kayığının onları sürüklediği kıyıları mesken tutup, bıçağı tutan elin bileşenlerinden oluverirler!

"Ulusalcı" ya da daha özel açılımlarıyla "cumhuriyetçi" veya "laik" sol, 1. ve 2. dönemin ısrarla kendisini sürdüren bir zaafı olarak, zaaf olmaktan çıkıp yapıştığı hareketleri belirleyen ağırlığıyla, solun ana tıkanma-boğulma noktalarından birisidir. Günümüzde de etkisini farklı biçimlere bürünerek sürdürüyor.

Söz gelimi, Kürt halkının özgürlük arayışıyla işçi sınıfının tarihsel hareketinin, despotizme karşı mücadelede başarılı olmak ve halkçı-demokratik bir yeni cumhuriyeti inşa edebilmek için kurması elzem olan stratejik ortaklık, "ulusalcı solun" frenleyici tutumları yüzünden derinleşemez. Israrlı gözlerle Kürt halk hareketinde zaaf aranır, buldukça da Kürt halkından uzaklaşmanın yeni bir gerekçesini keşfetmenin sevinciyle havaya sıçranır; o arada ama devletin etki alanına girildiği ve Kürt düşmanlığının tehlikeli şovenist sularında gezinildiği fark edilmez bile!

Ya da, gene “ulusalcı-modernist” etkilenme üzerinden, emekçilerin inançları aşağılanarak veya değersizleştirilerek sorun haline getirilir.

İslam, gelgeç bir inanç olmayıp uzun bir tarihin içinden çıkıp gelir ve içeriğinde insanlığın kendisine kadar biriktirdiği birçok insani- toplumsal değeri taşıyıp aktarır. Ülkemizde yaşayan on milyonların inancıdır.

İslam, bütün inanç sistemleri gibi farklı sınıflar tarafından farklı yorumlanmaya açık bir yapı taşır ve aslına bakarsanız sınıflar arası bir mücadele alanıdır; İslam’ın yorumlanışında hangi sınıfın ihtiyaçlarının daha fazla sözünün geçeceği, güncel sınıflar arası güç ilişkilerinde büyük önem taşır.
Zaten, tarihsel bir gerçeklik olarak, İslam’ın doğuşunda edindiği kimi komünal değerlerden oluşan özgün değerler sistemi, şayet onlara yoğunlaşılır ve hegemon olmaları sağlanırsa, halkçı-demokratik bir İslam için yollar açar. O yollardan yürünürse, sermayenin ve despotizmin halkı ittiği gericilik bataklığını kurutma ve halk güçlerinin birliğinin sağlanması kolaylaşabilir.

Ama, siz gelin de bunu laikliğin sadece despotik olan halini bilen ve orada da durmayıp onu ülküleştiren -ona tapan “ulusalcı-modernist” solcumuza anlatın; o hemen yüzünü buruşturacak ve emperyalizmin ajanlarının kışkırtıp yönlendirdiği kafa kesen IŞİD’lileri göstererek “İşte,” diyecektir, “gerçek Müslümanlık bu!”

Bir kez daha vurgulayalım, “gerçek” Müslümanlık diye “tarih dışı” ve “mutlak” bir şey yok; ama, her zaman, gerçekleştiği coğrafyadaki toplumsal güçler tarafından farklı biçimlerde yorumlanarak ve o toplumsal güçlerin ilişkilerinin-çatışmalarının somut halinin içinden geçerken belirlenerek kendisini var eden; o geçiş sürecinde başından geçenler değiştikçe sürekli yeniden belirlenerek yeniden yaratılan “somut ve tarihsel” ya da “olumsal” bir Müslümanlık vardır!

Öte yandan, “ulusalcı” odağın tam tersi konuma yerleşen “liberal” bir sol eğilim de var.

“Liberal” sol, ülkede olup bitenleri değerlendirirken, yaşanan olumsuzlukların sebebi olarak sadece devletin ana yapısı olan despotik modernizmi görür ve ona “ulusalcı” zıt kardeşinin yaptığı gibi “mutlaklık” atfeder.

Gerçekte despotizm hiçbir “mutlaklık” taşımaz, sermayenin gerçek hareketiyle iç içe geçerek kendisini var eder ve o hem hareketteki hem de ona karşı halkın direnişindeki değişmelerden doğrudan etkilenir. Zaten başlangıçta, Osmanlı’dan devralınırken de, “eski” haliyle “aynen” değil, kapitalizmin ihtiyaçlarına uyumlu bir yapıya dönüşerek, dönüşebildiği için kendisini sürdürebilmiştir.

İşte, sermayenin somut-tarihsel hareketiyle iç içe geçtiği gerçekliğinden kopararak mutlak ve tarih-dışı bir yapı haline soktuğu pseudo bir despotizmin karşıtlığıyla kendisini sınırlayan “liberal” eğilim de, solun bilincine kendi damgasını vurur.

“Liberal” solcular, kucağında büyüdüğü devletle iç içe olan ve olası bir demokratik gelişmede hiçbir çıkarı olmayan sermayeyi, devletin despotik omurgasına karşı verilecek mücadelenin taktik ittifak gücü olarak görür.

Despotizmin kendisini değil ama tepesindeki ordu gücünü tasfiye ederek onun yerine konumlanmak ve mutlak bir iktidar gücü olmak isteyen sermaye güçleri ise, söz konusu zaafı ustaca kullanarak “liberal solun” kendisine dönük yanılsamalı bilincini kışkırtır ve hizmetine alır. “Yetmez ama evet” diyerek AKP diktatörlüğünün önünü açanlar tam da bu zeminden ivmeleniyorlardı.

Kasabın bıçağını yalamak burada da geçerlidir; ama bu sefer “devletin” değil, “sermayenin” bıçağı yalanır!

Sonuçta, “ulusalcı” ve “liberal” eğilimler kimi zaman biri bazen diğeri öne çıkarak solun işçi sınıfının “tarihsel” ve güncel ihtiyaçlarını esas alıp merkezine koyan “bağımsız-devrimci” bir yapı kazanmasını engeller.

Son tahlilde aynı madalyonun farklı yüzleri olan bu iki zıt kardeşin “kayıkçı dövüşü”, solun gerçek ihtiyaçları yönündeki tartışmaları engelleyen kısır tartışmalarla solun gündemini belirler.

Günümüzde, her ikisini de kapsayarak sermayenin güncel ihtiyaçlarıyla uyumlu hale sokup yeniden yaratmaya çalışan İmamoğlu ekseni, solun yeni bilinç-bulandırma odağı olmaya aday bir sistem-içi mıknatıs rolü oynayabilir.

Bu noktada, hatalı olan pek de saklamadan açıkça kendi politikasını yapan İmamoğlu değil; kendisi olma cüretini kuşanma yerine hala nereye (hangi devlet ya da sermaye fraksiyonuna) tutunacağını aramakla meşgul olan, sözümona “taktik kurnazlık” yapmaya çalışırken, henüz özneleşemediği için aslında “cin olmadan adam çarpmaya” çalışan ve kaçınılmaz olarak önceki her seferinde olduğu gibi yeni denemesinde de “ava giderken avlanmaya” yazgılı olan sol olacaktır.

3 – Yeniden doğuşun yerel sorunları

A – Olanaklar

TDH bir yeniden doğuş sürecinin içinde ama sancıları ağırlaşıp uzasa da “doğum” bir türlü gerçekleşemiyor.

2000’lerin başında yaşanan savaş karşıtı toplumsal hareketlenme ve sonrasında yaşanan 2008 ekonomik krizinin sonuçlarının kapitalizmin “itibarına” ve “kalıcılığına” vurduğu darbeden sonra, bu sürecin yereldeki zirvesi olarak şekillenen Gezi, önceden de vurgulandığı gibi, yeniden yapılanma sürecine güçlü bir toplumsal ivme vermişti. Üstelik, alçalıp yükselerek de olsa halen sürüp giderek verdiği ivmeyi hep tazeliyor.

Bu, nesnel bir ivme; toplumsal güçler, Gezi ve sonrasında araya-yoklaya yaptıklarıyla, halkçı-demokratik nitelikte bir özneleşme süreci yaşayan özel bir güç alanı olarak

kendisini inşa ediyor. Burada muazzam bir potansiyel toplumsal enerji birikip akmaya/fiilileşerek halkçı-demokratik bir iktidar alanı olmaya çalışıyor. Ancak, onun gerçekliğinin-hareketinin içinde yer alarak ondan öğrenecek ve sınıf savaşının evrensel-yerel gerçekleriyle onu zenginleştirip güçlendirerek öncülüğünü yapabilecek çapta bir öncüye sahip olmaması onun en büyük zaafı.

Tarih, solu kulakları sağır edecek bir güçlü sesle tam da bu zaafı gidermeye çağırıyor; ne ki, şayet kulaklar sesin geldiği frekansa kapalıysa, o ses boşlukta dağılıp gitmeye yazgılı olacaktır.

İkinci nesnel ivme, ülkenin nesnel politik ortamından çıkıp geliyor.

Egemen güçlerin yaşadığı "rejim" krizi, bu krizin ülkeyi soktuğu kaotik ortamın kışkırttığı gerilimlerin egemenlerin iç çelişkilerini derinleştirmesi ve nihayet 15 Temmuz darbe girişimiyle "rejim krizinin" bir "devlet krizi" yaratacak seviyeye dek sıçramış olması, sistemin içinde çırpındığı ekonomik krizle ortaklaşarak, özel bir "yönetememe" gerçekliğini doğuruyor. Egemenlerin "yönetme" momentinde yaşadığı zaaf, eskilerin "ikili iktidar" dediği siyasal durumun günümüzün koşulları tarafından belirlenerek farklılaşmış yeni bir halini gerçekleştiriyor.

İşte, egemenlerin iç-bütünselliklerini kaybederek kabaca iki kampa ayrışması ve kendilerine güç kazandıran küresel dengelerle yaşadıkları ağır problemler, Gezi'den itibaren hareket halinde olan halk güçlerine, kendisini ayrı bir güç alanı olarak ortama dayatma olanağını veriyor.

Üstelik, hemen yakında sürekli mücadele ederek kendisini egemenlere dayatan başka bir güç alanı "destek" olma kapasitesini taşıyor ve zaten söylemiyle bu yöndeki arzusunu da açıklıyor.

Evet, Gezi'de oluşan ve günümüzde işçi direnişlerini de kapsayarak daha güçlü olduğu bir zemine sıçramaya çalışan halk hareketliliği, kendisi de zaten ayrı bir fiili-iktidar alanı olan Kürt halk hareketiyle uygun ortaklıklar kurarak sistem-karşıtı içeriğe sahip ama bir ayağı da sistemin içinde olan özgün bir halkçı iktidar alanı oluşturabilir. Tarafların her ikisinin de yalnız oldukları zamandan çok daha güçlü olacakları böylesi bir ortak iktidar alanı için koşullar uygundur.

Bu alan, şayet kurulması ve kendisini sürdürmesi sağlanabilirse, hem fiilen bir iktidar alanı olacak ve güncel gelişmelere ağırlığını koyacak hem de sistemin tümüne karşı halkçı-demokratik bir seçeneği işaret edecektir.

Evet, ülke çapında, değişik ağırlık, etki ve iktidar gücüne sahip olsalar da, farklı güç alanlarının kendilerini ortama dayattığı özel bir "çoklu iktidar" gerçekliği gözümüzün önünde oluşuyor.

Şayet, yaşanan tarihsel moment hiçbir önyargıyla gölgelenmeden bütün zenginliğiyle gerçekleştiği gibi kavranabilirse ve halk güçlerinin onun içinde yürüyebilmesi için gereken

yeter – güç uygun ittifaklar kurulup güç eşikleri aşılarak sağlanabilirse, uygun örgüt ve mücadele biçimleri keşfedilerek yüksek yoğunlaşma ve beceri talep eden pratikleşmesi gerçekleştirilebilirse, velhasıl engeller aşılarak yollar yürünebilirse, şimdiki kaotik ortamın iktidar odaklarından birisi olunabilir.

Halk güçleri kendi aralarında bölünen egemenlere kendi iktidar seçeneklerini dayatabilirse, bir olasılık olarak öyle olabilir ki, egemenlik sistemini tasfiye ederek halkçı-demokratik bir cumhuriyetin inşası gerçekleşemese bile, fiilen bir arada olma hali yaşanabilir ve bu denge hali de daha ileriye doğru ilerleyebilmek için sırt dayanacak, içine yerleşilip korunulabilecek bir mevzi olacaktır.

Kendisini günümüzün acil ve gerçekçi ihtiyacı olan kendisine özgü böylesi bir halkçı-demokrat zeminde, farklı halk güçleriyle ortaklaşarak var eden bir devrimci-komünist odak ise, böylesi bir sürecin içinde ve sürecin ihtiyaçlarına cevap ürettikçe güçlenecek, kendisi olacaktır. Hem sürecin böyle bir öncüye ihtiyacı var hem de ancak şimdiki anın dayattığı böylesi bir sürecin içinde ilerleyerek ve o süreç tarafından belirlendikçe gerçek bir öncü olunabilir.

Üçüncü nesnel ivme Kürt halk hareketi üzerinden geliyor.

"Ulusal kurtuluşçu" yapısı gereği her ne kadar devrimci-demokrat bir yönelimi benimsemeyecek bileşenleri olsa da, öncülüğü ve dolayısıyla genel yönelimi devrimci-demokrat zeminde konumlanan Kürt halkının özgürlük hareketi, varlığının yarattığı nesnel olanaklarla kendi dışında kalan halk güçlerinin devrimci-demokratik bir zeminde özneleşmesine destek oluyor.

Dördüncü olarak, TDH her ne kadar henüz böylesi bir odak yaratamamış olsa da, teorik ve pratik birikimi, şayet uygun noktalarında konumlanılır ve doğru yönleri geliştirilirse, böylesi bir odağın oluşmasına yol verecek kapasiteye sahip.

Hiçbir şey boşuna yaşanmadı, yeter ki o birikimle doğru ilişki kurulsun. Ayrıca, henüz öyle bir özneleşme yaşamamış olsalar da böylesi bir yönelime uyum sağlayabilecek siyasal odaklar var.

Beşincisi, Seattle da yaşanan isyanla parlayan 90'lardaki "Başka bir dünya mümkün" yöneliminden, 11 Eylül sonrasındaki emperyalist saldırganlığa karşı dünya çapında oluşan "Barış Hareketinden", kapitalizmin ekolojik yıkımına karşı oluşan sermaye karşıtı ekolojik hareketten, neoliberal politikaların yarattığı yoksullaşmaya ve işsizliğe yönelik tepkiden geçen ve binlerce yıllık erkek egemenliğiyle sermaye sisteminin ortaklaşarak kendilerine dayattığı "köle" konumuna karşı patlayan kadın isyanına dek uzanan, çok farklı toplumsal dinamiklerin fiilen yan yana gelerek oluşturdukları anti-kapitalist bir eksen var.

Bu eksen zaman aktıkça güçleniyor.

Dünya kapitalizminin 70'lerden beri içinde hareket ettiği uzun dalga krizinin 2008 de patlayarak içine girdiği özel kriz anı, kapitalizmin çıkışsızlığını ve ufukta beliren sınırlarını göstererek, onun itibarını sarstı. O sarsıntı Seatle'dan günümüze doğru akıp gelen anti-kapitalist isyan eksenine özel bir ivme ve güç verdi. Bu gerçeklik, dünya çapında bir sorun olan ve ülkemizde yaşanan sorunu da besleyen günümüze -çağımıza özgü devrimci- komünist özne olmayışı zaafının aşılması için uygun bir zemin yaratarak, ülkemizdeki sorunun çözümüne de destek oluyor.

Başlıcalarını sıraladığımız koşullar sağladığı olanaklarla özneleşme girişimlerine "Haydi – diyor, haydi kendinizi inşa edin!"

B – Gerçekler

Ancak, TDH'nin tıkanmış ve çözümsüz gibi duran mevcut durumu, kendisinin yeni ve güçlü bir hamle yaparak toplumsal ve siyasal bir özneleşme yaşamasına engel olan kimi eskiden kalma anlayış ve pratik alışkanlıklarla yüklü. Bu yükler bir fren mekanizması olarak çalışıyor hatta onu sürekli geriye çekiyor.
Olanaklarla solun gerçeklerini karşılaştırırsak:

İlkin, evet, Gezi özel bir halk hareketi ve o hareketin içinde özel bir halk özneleşmesi yaratarak yeni bir devrimci-komünist hareketin önünü açmış olsa da, TDH'nin irili ufaklı bir çok öbeği bu olanağı değerlendirecek donanıma sahip değil.

Gezi, her ne kadar "kendiliğinden" bir patlama olsa da, hiç de rastlantı olmayan bir tarzda kendisini var etmişti; ekolojik yıkım başlangıç işaretini vermiş, Aleviler, kadınlar, yeni halleriyle gençler ve işçi sınıfının yeni parçaları hızla işareti algılayıp davranmış, örgütlenme modeli ve mücadele tarzı da özgün biçimde şekillenmişti. Eksikleri yok muydu; vardı ya da mükemmel miydi; hayır; ama, o "yeni" bir olguydu, kendisinin ciddiye alınmasını, çözümlenip anlaşılmasını, eksikliklerinin aşılmasını ve ihtiyaçlarının giderilmesini talep ediyordu.

Ancak, gelin görün ki, TDH'nin "yeni" olanı anlama enerjisi ve kapasitesi düşüktü, üstelik "burnu" da pek havalardaydı!

Evet, aslında Gezi'de eksikleri ve zaaflarıyla aniden ortaya çıkan çağımıza özgü anti-kapitalist güçlerin ve ülkemize özgü halkçı-demokratik toplumsal dinamiklerin varlığını ve ortaklaşma potansiyellerini önceden görüp keşfetmesi ve uyum sağlaması gereken TDH; bu gerçeklik çıplak olarak önüne geldiği zaman bile 3-4 bileşeni dışında "üstten bakmayı", "akıl vermeyi" ya da kendisini dayatmayı tercih etti.
Nasıl mı?

"Sanayi işçileri olmazsa buradan hiçbir şey çıkmazdı", "ekoloji de neydi, her şeyi halletmiştik de sıra ağaçlara mı gelmişti", plazalardan çıkıp gelen "şu burjuva özentileri" kimdi, "neden barikatlara silah yığılmıyordu" ya da zıddında "polisin saldırıp dağıtacağı belliyken neden hala dağılmıyorduk", "şu ellerinde bira olanlar uyarılıp engellense daha iyi olmaz mıydı", "eylem alanında el ele gezen hatta kimileri öpüşen kızlarla erkekler ne

yapmak istiyorlardı", "neden dar bir çekirdek kurup da karar alınıp uygulanmıyor ve bir şey çıkmayacağı belli olan herkese açık forumlarda vakit kaybediliyordu", "sınıfın partisinin öncülüğünde olmadığına göre burasının ne olacağı belli değil miydi" gibi birbirini dışlayan "yüksek" fikirler bolca dillendirildi.

Acı olan şu ki, o zaman böyle söyleyenler halen de aynı düşünüyorlar ve yeni bir Gezi olsa aynı tepkileri üretirler!

Dolayısıyla, evet, Gezi isyanı, içinden çıkıp gelen ve halen de süren özel bir toplumsal özneleşme süreciyle günümüzün devrimci-komünist öznesine toplumsal bir zemin oluşturarak yol veriyor; ama, açık ki TDH öylesi karmaşık ve hareketli bir yönelime uyum sağlayıp yaratıcı cevaplar üretmekte yeterli olamıyor.

Gezi'nin muazzam zenginliğini ve gücünü kendi dar kalıplarına sokmaya çalışanların, onun zaaflarını giderip önünü açmakta hüsran yaşayacağı açık değil mi?

İkincisi, evet, özellikle Gezi sonrasındaki gelişmeler, sermayenin ve devletin farklı fraksiyonlarının ülkeyi yönetme yeteneğini zorluyor hatta "yönetememe" olgusunu güçlendiriyor. Ancak, TDH'nin bu özgün durumu olduğu haliyle kavrayıp uygun cevap üretme enerjisi düşük. O, başka koşullarda oluşmuş alışkanlıklarını ve hazır kalıplarını tekrar etmenin ötesine geçemiyor.

Tekrar vurgulayalım, oluşan kaotik ortam egemenlerin "yönetememe" zaafıyla birleşince, zaten Gezi isyanından çıkıp gelen özel bir toplumsallaşma sürecinin içinde konumlanan ve bir biçimde hareket halinde olan halk güçlerine özneleşme/kendilerini kendi ihtiyaçlarını esas alan ayrı bir güç olarak oluşturma ve diğer güçlere/özellikle de egemenlere dayatma imkanını veriyor.

Üstelik, Gezi'nin en büyük eksiği olan sanayi işçilerindeki hoşnutsuzluğun irili ufaklı direnişlerle kendisini gösterdiği günümüzde, bu güçlü katılım olasılığı, egemenlere yapılacak fiili dayatmanın hem niteliğini yükseltme hem de çapını ve şiddetini artırma potansiyelini taşıyor.

Devrimci-komünist bir özneleşme, kendisini kurarken, halkın ihtiyaçlarını merkezine alan özel bir zemine ayaklarını basarak ve halk hareketinin içinde konumlanarak, halkın ayrı bir iktidar alanı olarak kendisini var etmesinin öncülüğünü yapabilir.

Üstelik Kürt halkı bu olasılığı somut bir gerçekliğe dönüştürmüşken, Kürt halk özneleşmesi gerçekleşmiş net bir örnek olarak önümüzde dururken, TDH tarafından ısrarla kendini tekrar ve farklı egemen fraksiyonlara "umut" bağlama yaşanmakta, çıkışsızlık birçok nüansa yayılmış farklı biçimlerde sürekli yeniden üretilmekte, çabalar sonuç alamadıkça güç kaybı/erozyonu kaçınılmaz bir sonuç olarak süreklileşmektedir.

Üçüncüsü, evet, Kürt halkının özneleşmesinin yarattığı olanaklar gerçekten inanılmaz imkanlar sunmaktadır, ama TDH bu olanakları da yeterince değerlendirememektedir.

En başta, TDH içinde doğrudan ya da dolaylı yollardan güçlü etkiye sahip olan "ulusalcı-modernist" eğilimler, öncelikle gizli şoven bir bilinçle, sonra da yaşamın zenginliğini kavrayamayan dogmatizmin ağır bagajlarıyla yüklü oldukları için, karşılıklı iletişim ya sağlanamıyor ya da yeterince veya sağlıklı biçimde kurulamıyor.

İşte, şayet ulusalcı ya da dogmatik kayalarla inşa edilmiş söz konusu gerici baraj, olayların ve Kürt halkının ulaştığı gücün fiili zorlamasıyla aşılmış ve HDP içinde konumlanarak bir iletişim kurulmuşsa bile, orada da ortaya çıkan TDH'ne özgü zaaflar, iletişimin verimini düşürmektedir. Bu zaaflar, Kürt hareketinin yasal alandaki yetmezliklerinin de katkısıyla açmazlar yaratıyor.

Kürt halkıyla ilişkilenirken zaten "ulusalcı" bagaj taşınamayacağı için, bu güçler zaten bu alanda bulunmuyorlar. Ancak, "liberal" bagajla yüklü olarak bu zemine gelen eğilimlerle, geçmişlerindeki örgütlü duruşlarından kopuşlarını çoğunlukla sol liberalizme savrularak yaşayan TDH'nin eski mensupları bireylerin ortaklaşarak oluşturdukları "liberal" tutumlar sağlıklı bir iletişimi engelliyor. Bu güçler üzerinden TDH'nin HDP içinde sağlıklı bir iletişim kurması imkansızdır.

"Liberal" sol, HDP içinde ilişkilendiği Kürt halkının halkçı-devrimci değerler taşıyan güçlerini, liberal hayallerle umut bağladıkları sermaye güçleriyle birlikte davranmaya itmekte ve gerçekte var olan sınıfsal içeriği boşaltılarak "kötü bir şeye" indirgenmiş despotizme karşı sermayeyle ortaklaşmak istenmektedir. Bu durumda, HDP içinde Kürt hareketiyle ilişkilenen liberal solcu güçler, Kürt hareketinin içinde zaten var olan ama azınlıkta kalan Kürt burjuvalarının burjuva-liberal eğilimleriyle rezonansa gelmekte, Kürt hareketi içindeki bu güçlerin Kürt hareketinin devrimci-demokrat nitelikli önderliğiyle yaşadıkları gerilimi kışkırtmaktadır.

Açıktır ki, devlet-sermaye ikilisinin çelikten ağlarla iç içe geçtiği gerçekliğini göremeyen liberal hayaller, mücadelenin sert-gergin alanlarını değersizleştirmeye çalışarak, karşı çıktıklarını sandıkları despotik güçleri güçlendirmekten başka bir şey yapmıyorlar.

Ya da, liberal olmayan başka bazı sol güçler de, Kürt halkıyla dayanışma gibi zorlu bir devrimci göreve talip olmalarını, kendi görev alanından kaçmak için gerekçe/asma yaprağı olarak kullanmaktadır.
İşte, hareket halinde olan ama dağınık, birbirinden kopuk, güncel ihtiyaçlarına yoğunlaşmış ve niteliği "zayıf" bir politik bilince sahip olan Gezi odaklı halk güçlerinde ve işçi sınıfında yoğunlaşmak ve onların fiilen yaşadıkları özneleşme süreçlerinde konumlanmak, öyle anlaşılıyor ki, bu güçlere pek çekici gelmiyor!

Gerçekten de, ancak derin bir bakışla ve komünist sorumlulukla yaklaşınca kendi muazzam heyecanını yaratan, ama yüzeysel bakılınca pek de "heyecanlı" ya da "parlak" olmayan ama sınırsız emek hatta hamallık, yüksek yoğunlaşma, yaratıcı hamleler ve bolca sabır ve itina isteyen bu süreçte konumlanma "sıkıcı" olabilir.

Bu durumdaki güçler, hazır buldukları Kürt hareketinin güç alanına yerleşmekte, sonra da kaçtığı alanda emek verip ter dökenlere muhatapları açısından hiçbir ağırlık taşımayan sözlerle atıp tutarak ahkam kesmektedir.

Öte yandan, aynı güçler, kendi alanlarında yeterince ve doğru bir pratik içinde olmadıkları için sürekli güç kaybetmekte, dolayısıyla TDH'yi "temsil gücü" de taşımamaktadırlar.

Kürt halk hareketinin içindeki sol güçlere yaklaşımı ise, hem dostça hem de "araçsal" bir nitelik taşıyor. Dostça, çünkü devrimcilik yapmak isteyene imkan sunulmakta; ama aynı zamanda "araçsal", çünkü mücadelenin en ağır koşullarında kendisini var etmeye çalışan hareketin "acil" ihtiyaçları hiç bitmemekte ve destek isteği süreklileşmektedir. Bu ise, HDP içindeki TDH öznelerinin kendi alanlarında yoğunlaşmalarını imkansız hale getirmektedir.

Olumlu bir gelişmeyi ayrıca vurgulamak gerekiyor; HDP'nin 31 Mart ve 23 Haziran seçimlerinde yaptığı yaratıcı ve kurucu taktik açılım, sorunların çözümü yolunda bir ışık yaktı.

İhtiyaç, TDH'de bilinçlerin devrimci-komünist bir zemine yerleşmesini engelleyen ulusalcı-modernist çekim alanlarını netçe temizlemek ve aynı zamanda kendisini kurduğu işçi sınıfının tarihsel hareketinin güncel ihtiyaçlarının dayattığı konumlanmaları bütün zorlukları aşarak inşa etmektir.

Bu, bir yönüyle de, şimdi hareket halinde olan toplumsal güçlerle kaynaşmak, hareketin Gezi'de öne çıkan halkçı-demokratik niteliğini korumak ve içindeki devrimci ögeyi güçlendirmek anlamına geliyor. Ancak böylesi bir sürecin içinde oluşabilecek olan halkçı-demokratik ya da devrimci-komünist nitelikteki özneleşmelerdir ki, Kürt halkının özgürlük hareketiyle sahici bir stratejik ortaklık kurabilir.

Dördüncü olarak, böylesi bir özneleşme faaliyetine uyumlu devrimci güçlerin, başka duruşların gölgeleme ya da engelleme faaliyetleriyle kesin bir kopuş yaşayarak kendilerine yoğunlaşmaları, bu süreçte yaşayacakları yalnızlaşmanın zorluklarını göğüslemeleri, ancak pratikle iç içe geçerse – geçebildiği oranda başarılı olabilecek sürecin güncel pratiğin sağladığı olağanüstü imkanları değerlendirebilmesi için ortaklaşabilmeleri gerekiyor. Ortaklaşılarak kazanılacak güce dayanarak, halkın konumlanabileceği kapasiteye ulaşabilmiş meşru alanlar yaratabilinecektir.

Ama, küçük dükkancılıkla iktidar bilincinin eksikliğinin ortaklaşarak yarattıkları bir zeminden ivme alarak tam da bu noktada/devrimci-komünist bir zeminde ortaklaşmada kendisini dışa vuran zaaf, sorunun çözümünü tıkamaktadır.

Beşincisi, evet, küresel düzlemde özellikle 2008 sonrasında yaşananlar, dünya-tarihsel bir devrimci hamlenin eskizleri ya da ön adımları olarak görülebilecek olsa da; TDH'nin omurgası bu süreçte oluşan, oluşmakta olan yeni toplumsal özneleri, yeni ittifakları, yeni

mücadele alanları ve biçimlerini bütünlüklü olarak görebilen bir paradigmaya sahip değil.

Dolayısıyla, oluşan süreçler kaçınılmaz olarak gelip çarpıyor olsa da, onlar ya zaten başında reddedilmekte veya işine yarayanı çekip alma ilkelliğiyle karşılanmakta, o "alma" da gereksindiği bilinç düzeyindeki kavramsallaştırma ve örgütsel bütünsellikle desteklenmeden yüzeysel ve parçalı olarak kabullenildiği için sonuç yaratamamaktadır.

Yeniden yapılanmanın küresel zeminini ayrı bir başlıkta özellikle vurgulanmayı gereksiniyor.

Gelecek bölümde, yeniden kuruluşun küresel zemini incelenecek.

*****

Solun krizi (2)

Oğuzhan Kayserilioğlu

Ön not: Değişip dönüşme zorunluluğu

Özel bir vurgu olarak, "ihtiyaç" kelimesi yerine daha ağır bir anlamla yüklü olsun diye "zorunluluk" demek gerekiyor.

Önceki bölümde değindiğimiz "yerel" sorun alanlarına ek olarak "küresel" düzlemden çıkıp gelen sorun alanları, solun günümüzde "yeniden kuruluş" düzeyinde çok yönlü ve derinlikli bir dönüşüm yaşamaksızın başarılı olamayacağını net olarak gösteriyor.

Yeniden kuruluş sürecinin "küresel" düzleminde ortaya çıkan bir dizi sorun alanı, kapitalizmin günümüzdeki "yeni" konumlanışlarından ve reel sosyalizm yenilgisinden sonra devrimci-komünist hareketin yaşadığı açmazlardan çıkıp geliyor.

Kapitalizmin yıkılmayıp ayakta kalarak kendisini sürdürürken içinde taşıdığı yıkıcı eğilimleri de güçlendirmesi özel bazı anti-kapitalist toplumsal güç alanları yaratırken; 70'lerden itibaren yaşanan sıkışmayı aşabilmek için uygulanan neoliberal politikaların sonucundaki kimi sistemik dönüşümler de sermaye ve emek güçlerinin konumlanıp mücadele ettiği toplumsal ve siyasal alanın tümünde yeni durumlar yarattı.

Yeni anti-kapitalist toplumsal güçlerin ve sistemdeki iç dönüşümlerin çözümlenmesi ve sistematik bir bütünlük içine alınması üzerinden yol alınarak, yeniden kuruluşun günümüze özgü öznesinin özgün paradigmasının/politik ve örgütsel zemininin keşfedilip inşa edilmesi gerekir.

Reel sosyalizmin çözülmesiyle geriye çekilen işçi sınıfının tarihsel hareketi, hem o çözülmeyi kavrayarak zaaflarını aşmakta hem de o arada inisiyatif kazanan kapitalizmin dayattığı yeni sorun alanlarına cevap üretmekte zorlandığı uzun bir dönemin ardından,

şimdi yeniden ayağa kalkmaya çalışırken, aşması gereken önemli bir eşik böylesi derinlikli bir dönüşüme yol gösterecek bir yeni paradigma ihtiyacında beliriyor.

Şayet yeniden ayağa kalkma girişimleri başarılı olacaksa ve bu süreç ancak kapitalizmin ortaya saçtığı ve insanlığı cehenneme sürükleyen gerilimlerle pratik mücadele içinde gerçekleşebilecekse, o mücadelenin başarısı ortaya çıkan sorun alanlarının aşılmasını gereksiniyor.

Yeniden kuruluş süreci, düşmanı olan sermayenin "küresel" ve "yerel" tahakkümüyle uzlaşmaz bir savaşla kendisinin zaaflarıyla uzlaşmaz bir iç hesaplaşmayı birlikte yürütmelidir.

Günümüzün devrimci-komünist hareketi 19. ve 20. yüzyıldaki kendi geçmişinin doğrudan ya da sıradan bir sadık devamcısı olmaya değil, geçmişini benimseyerek aşan yeni bir devrimci zirveleşme yaşamaya yazgılıdır.

Stalin-Stalinizm

Stalin'in Marksizm'i modernist-pozitivist bir zeminde deforme ederek mekanik biçimde kavramış olması, şayet sadece bir "eğilim" olsaydı, başka eğilimler içinde – onlarla iletişim halinde var olan ve dolayısıyla ancak ortak hatta bir "vurgu" ya da "nüans" biçiminde kendisini var edebilen bir eğilim olsaydı; yaratmış olduğu tarihsel boyuttaki yıkıcı etkiyi oluşturacak güce ulaşamazdı.

Ya da Stalinizm, kendisi iktidar olsa bile, onunla farklılaşan ama sosyalizmin kuruluşunda ortaklaşan bir muhalefetle denetlenseydi, zaaflarını bu derece güçlendirmeye imkân bulamayabilirdi.

Sadece Stalin'e özgü olmayan ve bambaşka politik mevzilerde konumlanan Kautsky ya da Plehanov gibi Marksist teorisyenleri de farklı biçimlere bürünerek kapsayan bu zaaflı eğilim/Marksizm'in modernist-pozitivist kavranışı, diğerlerinden farklı olarak Sovyet devletinin zirvesinde olduğu için iktidar gücüne sahip Stalin üzerinden ve onun özgün nüanslarıyla bezenerek özel bir güce ulaştı.

Evet, Sovyet devrim tarihi öyle yaşandı ki, Stalin'in zaaflı duruşu, ki asla Stalin kişisine indirgenemez ve Rusya'nın tarihsel ve güncel toplumsal süreçlerinin Marksizm içindeki bir ürünü olarak oluşmuştur, başka duruşları tasfiye ederek kendisini iktidarın "tek" gücü haline getirebildi. Bu tasfiye sürecinin içinde, karşılıklı etkileşimin varlığı durumunda, onun zaaflarının kazandığı güce ulaşmasını dengeleyip engelleyecek farklı komünist duruşlar devlet şiddetiyle fiilen tasfiye edildi.

O tasfiye ile, Stalin, aslında kendisinin temsil ettiği eğilimi de boğacak bir tarihsel bataklık yarattı; parti içindeki hasımlarını tasfiye ettikçe, farkında olmasa da kendisinin (ama daha önemlisi partinin) beslenme kanallarını da kesip koparıyor ve kendisini de (o arada partinin ve Sovyet halkının zenginliğini-canlılığını da) yok ediyordu.

Evet, kişisel bilincinde devrime samimice bağlı olan Stalin'in duruşu, "cehennemin yolları iyi niyet taşlarıyla döşelidir" dendiği gibi, Sovyet devletini korumak isterken fiilen onu bozup çürüten bir süreci başlatmaya sürüklenmişti.

Lenin'in muazzam kapasitesiyle kapsayarak devrimin hizmetine soktuğu ve hiçbiri öylesine bir rastlantı olmadan Bolşevik partisinde toplanan Sovyet toplumsallığının hepsi devrime Stalin kadar bağlı olan farklı politik nüansları (Buharin, Troçki, Zinovyev, Kamanev…vd.), partiden ve iktidar alanından koparılıp atılıyor, fiilen de yok ediliyordu.

Tasfiye sürecinin etrafına saçtığı zehirli ve yıkıcı eğilimler, dolaylı yoldan iktidar alanını/devlet ile parti liderliğini tekleştirip aynılaştırırken; toplum, bakışımlı ilerleyen bir süreç içinde siyasal alana/sosyalist devlete yabancılaşarak içine kapandı.

Gerçeklik öyle yaşanıyordu ki, siyaset, farklı görüşlerin özgürce kendisini ifade ettiği ve herkese açık tartışmalarla bir sonuca doğru ilerlendiği "Leninist" halinden çıkmış, Kremlin sarayının gizli koridorlarında yoğunlaşan esrarengiz "entrikalar" ve "komplolara" karşı savaşa dönüşmüştü; öyle ki, Sovyet toplumunun kahramanlar olarak gördüğü Bolşevik partisinin merkez komitesi üyelerinin aslında emperyalist ülkelerin ajanları olduğu açıklanıyor ve kurşuna diziliyorlardı.

Evet, gizem, entrika ve bolca ölüm cezası ve bu süreci gerçekleştiren devlet cihazının büyüyerek özel biçimde güçlenmesi yaşanırken; halkın içinde korku ve geri çekilme eğilimi oluşup güçleniyor, halk geri çekildikçe oluşan boşluk devlet cihazı ve bürokratlar tarafından dolduruluyordu. Siyasal alan, adeta bir eğik düzlem içinde Sovyet halkından sürekli daha fazla kopan bir devlet cihazı tarafından işgal ediliyordu.

Bu durum, sosyalist bir inşa faaliyetinin en önemli beslenme kanalı olan halk inisiyatifinin kuruması anlamına geliyordu.

İşte, devrime ve komünist ideale bağlılığından şüphe edemeyeceğimiz bir kişilik olan Stalin'in, tarihsel Slav despotizmi, burjuva modernizmi ve sosyalist inşa faaliyetini "eklektik" bir yapıda ortaklaştırarak Marksist bakışın içinde oluşturduğu teorik, politik ve örgütsel etki alanı, rakipsizce hâkim hale gelerek Sovyet devrimine damgasını vurdu.

İktidar alanından uzaklaştırılan toplum kendi içine kapanıp günlük yaşama hapsolarak sosyalist devletin inşasına ilgisizleşirken; o topluma hizmet etmeye güdülü olan Sovyet devleti, gerçekten de topluma hizmet ediyordu. Sonuçta, sadece Sovyet toplumunun emeğiyle oluşan güç ve zenginlik, kollarını bütün dünyaya ahtapot gibi atarak talan yapan emperyalist merkezlerle yarışacak bir seviyeye çıktı, eğitim, sağlık, beslenme, ulaşım ve barınma gibi temel ihtiyaçların karşılanması açısından en üst seviyeye yerleşildi, daha ötesinde ortalama kültür düzeyi dünyanın en gelişmiş halklarından birisi olma düzeyine sıçrandı ve başka bir dizi halk kazanımı söz konusuydu.

Gelin görün ki, Sovyet devleti, "halka hizmet" etmeye indirgenemeyecek bir "tarihsel" hamleydi.

O, ancak ve sadece toplumla birlikte onun kendisini örgütlemesinin bir işlevi olarak hayata geçerse kendisini gerçekleştirebilecek olan sosyalist nitelikli bir devlet inşa girişimi olarak tarih sahnesine çıkmıştı. Devlet, halkın kendisini örgütlemesi olarak halk tarafından inşa edilecek, zamanla yetmezliklerini aşarak kendisini yönetmede yetkinleşen halk gerçekliği oluştukça gereksizleşerek sönümlenecekti.

Stalin'in müdahaleleri ise, hedeflenenin tam tersi süreçleri harekete geçiriyordu.

Önceden yaşanmadığı için toplumsal ve siyasal bir faaliyet biçimi olarak keşfedilip hayata geçirilmesi gereken sosyalist devlet; dünya tarihinde bir ilk olarak, işçi sınıfının bütün halk güçlerinin ihtiyaçlarını da gözeterek kendisini kendi ihtiyaçlarını esas alarak kendisi olarak yönettiği "sönümlenmeye" yazgılı bir "geçiş" devleti olma özelliğini, henüz emekleme aşamasındayken kaybetmeye sürükleniyordu.

Sovyet devletinin komünizmi hedefleyen içeriği ağır biçimde darbelenmiş, halktan kopuk ama burjuva devletlerden farklı olarak "halka hizmet" eden özgün bir modern devlete indirgenme sürecine girilmişti.

Deyim yerindeyse, Rus tarihinin derinliklerinden çıkıp gelen despotizm, Batılı kapitalist devletlerin modern yapısına öykünmeyle ortaklaşıyor ve işe bakın ki, başlangıcında/özellikle de Stalin döneminde sosyalizmin kuruluşuna hizmet etmeye çalışıyordu.

Birbirini dışlayan olgulardan kökleri tarihin derinliklerine atılmış olan yerleşik egemenlik alışkanlıklarının avantajlı, ancak binlerce yıldır sürüp gelen egemenlik alışkanlıklarına kendisini dayatarak kendisini gerçekleştirebilecek olan ve henüz örneği olmadığı için keşfedilmesi gereken olası sosyalist "geçiş" devletinin kuruluş denemesinin dezavantajlı olacağı belli değil midir?

Nitekim, reel sosyalizmin hazin çözülüşü de böylesi bir sürecin kaçınılamayacak son aşaması olarak gerçekleşti.

Stalin'in Stalinist Marksizm-Leninizmi, işçi sınıfının özellikleri itibariyle kendisinden önceki egemenlik ilişkilerinden bir "kopuş" ve "yeniden oluş" yapısını taşıyan iki dünya-tarihsel kazanımını/Marksizm'i ve Leninizm'i, işçi sınıfından yana despotik-modernist bir kavrayış ve pratiğe indirgerken; bu indirgenmiş özel ideolojiyle/Stalinizm'le bilinçlerde sosyalizmin temellerinin atıldığı sanılıyor, ama gerçeklikte fiilen reel sosyalizmin kapitalizm karşısındaki yenilgisinin tarihsel temelleri inşa ediliyordu.

İşte, Marksizm'in yerini alan onun modernist-pozitivist yorumu olan Stalinizm, arkasına aldığı Sovyet devletinin gücü ve moral üstünlüğüyle, kapitalizm karşıtı mücadele alanında egemenlik kurdu. Aynı dönemde kendilerini var eden Luxemburg, Gramsci ve Lukacs gibi teorik-politik zirveler, Stalinizm'in ideolojik ve moral üstünlüğü ve Sovyet devletinin baskısı altında kendilerini geliştirip güçlendiremediler.

Sonuç, işçi sınıfının sosyalist düşüncesinin Marx-Engels ve Lenin şahsında kapitalizmin farklı ideolojik ve politik eğilimleri karşısında kazandığı açık üstünlüğün kaybedilmesi oldu. Sovyet devletinin inşa ettiği reel sosyalizmin çözülüşü, bu durumu iyice netleştirdi. İtibarı zaten epey zayıflayan Marksizm'in Stalinist yorumu, 90 sonrasında daha da itibarsızlaştı.

Peki, bu "ön not" neden icap etti?

Türkiye Devrimci Hareketi'nin (TDH'nin) birbirine zıtmış gibi gözükenleri dahil, birçok eğiliminin Stalinizm'in ideolojik-politik zemininde oluşup şekillendiğini vurgulamalıyız. "Marksizm" ya da "Leninizm" TDH'ye çoğunlukla Stalinizm'in prizmasında kırılıp-dönüştükten sonra ulaşabildi. Maoizm kendi özgün oluşumunda pratikte aslında fiilen farklılaştığı hatta karşısına aldığı Stalinizm'in ağır etkisini taşır. TDH'nin oldukça güçlü biçimde etkilendiği Enver Hocacılık ise, Stalinizm'in de kabalaştırılarak karikatürize edilmiş halidir.

TDH, ana hatları itibariyle, (anti-Stalinist olmadan ve Stalinizm'i ortak tarihimizin zaaflı bir reel gerçekliği olarak görüp sahiplenerek) öncelikle Marx ve Lenin'i, Stalinizm'in gölgesinden çıkarıp/darlaştırılıp boğuldukları kalıplardan kurtarıp "özgürleştirerek", kendi muazzam zenginlikleri içinde-kendileri olarak kavramayı başarabilmelidir.

Bu adım, ancak ve sadece, kendisinin Stalinizm'le kaynaşmasına zemin olan binlerce yıllık Antika tarihin toplumsal bilinçte yarattığı donuklaştırıcı, kalıplara sokucu ve mutlaklaştırıcı eğilimlerden netçe kopuşarak, bilinçlerde verdikleri hasardan özgürleşerek atılabilir.

Pratik yaşamdaki olgular ve süreçler ya da bilinç düzeyindeki kimi saptamalar veya kavramlar, kendi gerçeklikleri içinde sonsuz dolayım kanallarıyla başkalarıyla ilişkilendikleri bir alan içinde oluşup-sürekli değişip dönüştükleri dinamik bir yapısallık içinde var olurken; TDH ile ilişkilendikleri anda, hemen "mutlak" hale dönüşmeye zorlandıkları bir kalıba sokulmaya çalışılır, ilişkileri ve iç gerilimlerinin belirlediği hareketleri -sürekli alış-veriş içinde olan canlılıkları görülmeyip-görülemeyip donuklaştırılır ve değişime-dönüşüme açık olduklarını ima eden geçicilik kapasiteleri panikçi bir tutumla zaaf olarak görülerek hemen reddedilir ve kutsallık halesiyle örtülerek dokunulmaz kılınır.

Sonuç olarak, ne Stalinizm bir kişinin özel kapasitesidir ne de TDH'nin Stalinizm'in ya da Enver Hoca'nın etkisi altında kalışı öylesine rastlantısal bir durumdur; siz konjonktüre sıkışıp tarihin uzun devrelerini görmez-kavramasanız da o devreler sizinle "ilgilenmekten" hatta sizi de "kapsayıp belirlemekten" vazgeçmez.

Tarihin derin dalgalarının bilinçsizce etkisi altında kalınıyor olunması verecekleri hasarı artırırken; bilinçli kavrayış, "kopuş" ve "özgürleşmenin" anahtarıdır.

Günümüzün devrimci-komünist özneleşmesinin zorunlu ilk adımı bu noktada atılmalıdır.

Bu zorunlu ama TDH'nin var olan öznelerinin tarihinin oluşturduğu "genetik yapıları" düşünülünce büyük çalkantılar, tasfiyeler, bölünmeler ve kopuşlar yaratmaya yazgılı olan zorlu ve gergin adımın atılması sürecidir ki, özel ve zorunlu bir "belirlenim" olarak sonraki adımların atılmasının ilk ivmesini verip sürecin hedefine ulaşmasını kolaylaştıracaktır.

Dönüşümün küresel zemini

Dünya kapitalizmi/sermayenin küresel çaptaki somut-tarihsel hareketi, 2. Dünya/Paylaşım Savaşı'ndan 70'li yıllara dek, devrevi krizleri belli periyodlarla kendisini gösterse de kâr oranlarındaki yükselme eğiliminin eşliğinde özel bir atılım-güçlenme dönemi yaşadı. 73'te yaşanan petrol krizi ve dolar-altın ilişkisinin bozulmasıyla kendisini açığa çıkaran yeni dönem ise, tam tersi bir yapısal süreç içinde, kimi zaman devrevi çıkışlar yapsa da kâr oranlarında başgösteren düşme eğiliminin eşlik ettiği bir "kriz" halini yaşadı, halen de yaşıyor.

Krizden çıkış için oluşturulan ve neoliberalizm başlığı altında toplanan politikalar, sonraki on yıllar boyunca aşılamayıp süren "krizin" acil talepleri tarafından aralıksız yapılan zorlamalarla sürekli olarak derinleştirilip zenginleştirilerek uygulandı.

Sermayenin somut tarihsel hareketinin önünü açmak için 70'li ve 80'li yıllarda Reagan-Thatcher liderliğinde başlatılan neoliberal politikalar, 90'lı yıllarda reel sosyalizmin çözülüşünün sermaye güçlerine moral verirken emek güçlerine moralsizlik ve çözülme yüklemesinden güç alarak, daha hızlı ve güçlü uygulandı. Üstelik, çözülen sosyalist ülkelere de hızla yayılan neoliberal politikalar, bütün yeryüzünde aynı anda uygulandığı bir çapa sıçrayıvermişti.

70'li yıllarda atılan kaba adımlar, zaman geçtikçe gitgide daha hassas, daha ayrıntılı, daha zengin hallere bürünerek yeryüzündeki toplumsal yaşamın neredeyse bütün alanlarına ulaşabildi. Ulaşıp-dokunduğu yerler, neoliberal saldırıyla, eski hallerinden farklılaşıp sermayenin hareketine daha uygun bir hale dönüşmeye zorlanıyordu.

Bu saldırı süreci elbette "pürüzsüz" bir alanda yaşanmadı.

Farklı toplumsal güçler çoğunlukla "savunma" kimi zaman da ihtiyaçlarını dayattıkları "saldırılar" biçiminde, sermayenin neoliberal saldırı sürecinin akışına "sürtündü", "pürüzler" oluşturdu, "direnç" gösterdi hatta "engelleyici-yıkıcı" oldukları durumlar da yaratabildiler.

İşte, sermayenin sürekli saldırısı, halk güçlerinin savunması ve kimi zaman başardığı karşı saldırısı biçiminde yaşanan uzun dönem, dünya kapitalizminde ve ona karşı duruşlarda önemli değişimler yarattı.

Sonuç olarak, 2008'de zirve yapan "krizinin" bir kez daha gösterdiği gibi, içinde bulunduğu "uzun dalga krizinden" çıkamayan kapitalizmin emek-sermaye uzlaşmazlığı üzerinde konumlanan ana yapısının değil, ama o yapının kendisini gösterdiği neredeyse

bütün yönlerinin ve tümüyle işleyişinin ciddi bir dönüşüm geçirerek başkalaştığını tespit etmeliyiz.

Bu dönüşüm ve başkalaşımın, kapitalizmi yıkmak için mücadele eden ve sistemin değişmeyen ana yapısı olan emek-sermaye uzlaşmaz zıtlığından ivmelenen işçi sınıfının tarihsel eyleminde konumlanan devrimci-komünistleri de değişip dönüşmeye zorladığı-zorlayacağı açıktır.

Öte yandan, özel bir durum olarak, yıkılmayıp süreduran ve dolayısıyla kaçınılmaz olarak yapısındaki yıkıcı eğilimlerin de kendilerini sonuna dek gerçekleştirdikleri özel türden bir kapitalizme ait özel bir dünya-tarihsel dönemin içinde konumlandığımızı da vurgulamalıyız.

Bu durum, ortaya çıkardığı yıkıcı sonuçlar ve onlara yönelik tepkiler üzerinden geçmişten farklı bir anti-kapitalist alan gerçekliğini oluşturuyor.

Anti-kapitalizm, emek-değer yasasının üstünde hareket ettiği zeminde yaşanan çözülmenin kapitalizmin varlığını boşluğa sürüklemesi ve tarihsel sınırlarının ufukta belirmesi gerçekliğinden de güç alıyor.

Bazı durumlar

Bir makalenin sınırları içinde olunduğunu gözeterek, solun mevcut krizinden çıkabilmesi için zorunlu olan yeniden yapılanmasının içinde gerçekleşeceği toplumsal alanda yaşanan kimi durumları saptamalıyız.

A – Komünist harekete özel bir yapı kazandıran Emek-Sermaye uzlaşmaz zıtlığı, kapitalizmin temelinde yatan ana çelişki olarak varlığını sürdürüyor; ancak, zıtlığın taraflarının kimi dönüşümler geçirdiğini ve zıtlığın kendisini açığa vuruş hallerinin de farklı biçimler kazanarak zenginleştiğini saptayabiliriz. Bu dönüşüm, farklılaşma ve zenginleşmeler sol siyasal alandaki birçok yanılsamanın kaynağı, ama şimdi onların günümüze özgü devrimci-komünist özneleşmeye yükledikleri özellikleri-gereksinimlerine odaklanacağız.

1 – Kapitalizmin reel sosyalizmin çözülüşünden sonra yeryüzünün tümüne yayılmasına ve zaten bulunduğu coğrafyalarda da gittikçe daha fazla toplumsal alanı fethederek artırdığı toplumsallaşma kapasitesine bağlı olarak sürekli büyüyen sermaye, kendisini/hareketini gerçekleştirebilmek için en önemli “ilişkisini” işçilerle kurmak zorundaydı ve kendisini büyütürken işçi sınıfının nüfusunu da arttırdı.

Sermaye, kendisini büyütebilmek için artı-değeri çekip aldığı işçilerle ilişkisini sürekli genişleyerek kurmaya zorunluydu. Süreklileşerek artan iş gücü ihtiyacının karşılanması için kısa bir zaman içinde yeryüzünün kırları boşaltıldı ve yüz milyonlarca köylü daha işçileşti, süreç halen de bütün hızıyla devam ediyor.

Neoliberal saldırı döneminde, aynı zamanda, farklı kamu faaliyetlerinin özelleştirilerek sermayenin hizmetine sunulması/kamu hizmetlerinin sermaye birikim alanlarına

dönüştürülmesi ve dolasıyla bu alanlarda çalışanların özel statülerini kaybederek işçileşmesi üzerinden, işçi sınıfının niceliğini artıran başka bir süreç daha yaşandı.

Son on yıllarda gittikçe daha geniş alana yayılan ve daha önemlisi üretimin belirleyici alanındaki yerini arttıran bilgi-işlem odaklı "hizmet" üretimi de nitelikli işçi ihtiyacı üzerinden işçi sınıfının niceliğini arttıran ek bir ivme verdi.

Sonuç olarak, işçi sınıfı, tarihindeki en güçlü kitleselliğe ulaştı ve işçileşme süreci sermayenin toplumsallaşmasının hızlanması oranında hız ve çap kazanarak halen de sürüyor.

Ancak, kârını artırmak isteyen sermayenin üretim alanlarındaki yeni uygulaması olan post- fordizm üretimi "parçalı" bir yapıya büründürdüğü için, sınıfın geçmişteki en güçlü yapısal konumlarından birisi olan toplu bulunma hali zayıfladı. İşçi sınıfı artık "toplu" değil "parçalı" bir yapısallık içinde.

Evet, işçi nüfusu arttı ama sınıf artık parçalı ve üstelik o parçaların farklı özgünlükler taşıdığı bir yapısallık içinde; dolayısıyla, işçi sınıfının sınıf olarak hareketi üzerinden onun birliğini sağlamak/tek tek işçilerden ya da farklı işçi bölüklerinden işçi sınıfının bütünselliğine ulaşmak zorlaştı.

Ek olarak, sınıfın gittikçe artan kitlesi "hizmet" işkolunda çalışmaya başladı.

Ayrıca, kâr oranlarını artırmayı hedefleyen neoliberal saldırının sonucunda, sınıfın sayısı gittikçe artan bir kitlesi emeğinin "niteliksizleştiği" ve hiçbir sosyal hakka sahip olmadığı "enformel" sektörde istihdam ediliyor. Ama, tersi yönde gelişen bir eğilim içinde, sınıfın bilgi-işlem alanında çalışan yüksek kaliteye sahip başka bir bölüğü de, iktidar-yönetme ve yaratıcılık yeteneğini kazanarak kendisini var ediyor ve sınıfın topyekûn kapasitesini zenginleştiriyor.

İşte, sermayenin geçtiğimiz yüzyıldaki en önemli kazanımlarından biri olan "emeğin niteliksizleşmesi" bir nesnel eğilim olarak günümüzde de kendisini sürdürüyor, ama tersinden, sermaye emeğin daha önce olmadığı ölçüde nitelik ve ağırlık kazanmasına da yol vermek zorunda kalıyor.

2 – Sermaye, dünya tarihinde hiçbir egemen sınıfın ulaşamadığı bir yayılım alanına kavuştu. Sermayenin somut-tarihsel hareketi yeryüzünün tümünde gerçekleşiyor; sadece "yayılım" değil "derinlik" ve "kapsam" açısından da aynı durum gerçekleşti; toplumsal yaşamın neredeyse bütün alanları sermaye birikim alanlarına dönüştürüldü. Aynı zamanda, sermaye sürekli olarak kendisini gerçekleştireceği "yeni alanlar-yeni sermaye birikim havuzları" yaratıyor. Yayılımın coğrafi sınırlarına genel hatlarıyla ulaşılmış olması, kendisini büyütmeye güdülü sermayeyi derinleşebileceği yeni kanallar keşfederek zenginleşme üzerinden yol almaya zorluyor.

Kâr oranlarındaki düşme eğiliminin yatırımları çekici olmaktan çıkarması, sermayenin baştan itibaren var olan spekülatif birikim kanallarını daha fazla kullanmasını güdüledi

ve günümüzde dünyada yaratılan değerlerden 10-12 misli büyüklükte finansal enstrüman "finansal oyun alanlarının" içinde dolaşıyor.

Metropol ülkelerdeki işçi ücretlerinin ve diğer üretim masraflarının yüksekliği, düşme eğilimindeki kâr oranını yükseltmek isteyen sermaye güçlerini, başta iş gücü olmak üzere birçok üretim ögesinin daha ucuz olduğu geç kapitalistleşmiş "çevre" ülkelere yatırım yapmaya itti. Bağlı olarak, sermayenin geçmişte yaşanandan farklı bir "küreselleşme" eğilimi içinde olduğunu saptamalıyız. Artık, metropoller dışındaki coğrafyalar, eskisi gibi esas olarak ham madde ve pazar alanı değil, en büyük sermaye gruplarının üretim mekânları bütün yeryüzüne yayıldı.

Hız, sermayenin günümüzdeki varoluşunun en belirgin özelliklerinden birisi oldu. Marx'ın vurguladığı "göz açıp kapayıncaya kadar döngüsünü tamamlayıp kârını realize etme" eğilimi, finans piyasalarında gerçekleşti, diğer alanlarda da "hız" sürekli artıyor.

Toplumsal yaşama nüfuz etme/toplumsallaşma eğiliminin ulaştığı düzeyle birlikte düşünülünce, sermayenin günümüzdeki en temel eğilimlerinden birisi olan hız-hızlanma olgusu, toplumsal yaşamın bütün mekânlarına ve her anına damgasını vuruyor. Hız, sermayenin hizmetine girdiği haliyle, toplumsal yaşamdaki her şeyi parçalayıp-dağıtan, her türlü yoğunlaşmayı-konsantrasyonu engelleyen bir gerçeklik kazanmış durumda. Parçalanan ve yüzeye savrulan özgün bir toplumsal-bireysel konumlanma dayatılıp-inşa ediliyor.

3 – Sermayenin kendisinin koruma altına aldığı ve üstünde egemenliğini inşa ettiği pazar alanı olan "ulus-devlet", sınıf savaşının öncelikli ana alanıydı; evet, elbette sermayenin yeryüzündeki hareketinin tümüyle uzlaşmaz bir zıtlaşma içindeydik, ama öncelikli-hemen mücadele edilecek alan ulus devletin sınırlarının içinde olup bitenlerdi.

İşte, sermayenin üretimini her düzeyde yeryüzüne yaymasının/küreselleşmesinin bir ürünü olarak, ulus-devlet gerçeği, hem kendi içinde eyaletlerin ya da şehirlerin özerkleşmesi yönünde hem de dışına doğru bölgesel bütünleşme eğilimi ve hızla güçlenen küresel ağlar yönünde açılıp saçılmaya başladı.

Bu durum, bilinçlerde farklı tepkiler üretti; acaba kapitalizmin doğuşuyla tarih sahnesine çıkan ulus-devlet gerçeğinin ağırlığını yitirip artık polisiye önlem almayla sınırlı bir biçimselliğe indirgendiğini mi düşünmeliydik; yoksa, olup bitenler yüzeydeki normal dalgalanmalardı da ulus-devlet bütün ağırlığını koruyor muydu?

Başka bir yönden sorarsak, sınıf mücadelesinin güncel arenası neresiydi, eskiden rahatlıkla "ulus-devlet" diyerek cevaplayabileceğimiz bu sorunun cevabı değişmiş miydi?

Halen de içinde olduğumuz bir gerçek süreç olarak, ulus-devletlerle sermayenin küreselleşmesi arasında yaşanan gerilimin, hızlı ve basit bir çözümü yok.

Sermaye küreselleşiyor, ama toplumları sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda konsolide eden merkezi bürokrasinin konumlanması, kârın realize edilmesinin garantisi ve güvenceli toplanma mekânı, küresel rekabetteki koruyucu askeri-politik şemsiyesi olarak ulus devletlerin önemini koruduğu görülüyor.

Dolayısıyla, dağılma ya da önemsizleşme yönünde birçok gerilim ekseni tarafından zorlansa da sermayenin hareketinin sigortası olarak ulus-devlet halen önemini koruyor.

Öte yandan, şimdi gerçekleşen küreselleşme, özellikle üretim mekânlarının yeryüzüne yayılmasının ulaştığı seviye, sermayenin hareketinin hızı, üretimin güncel boyutlarının yarattığı mallar kütlesinin boyutları ve zenginliğinin tüketiminin (kârı realize etmenin) günümüze özgü zorunlulukları üzerinden, önceki küreselleşme dönemleriyle aynılaştırılamaz.

Dolayısıyla, ulaşım ve iletişim alanlarındaki yeni icatların kolaylaştırıcı kapasitesinin de desteğiyle, sermayenin günümüzdeki konumlanışının ihtiyacı olarak, ulus-devletlerin yanı sıra ve kimileyin onlarla gerilim içinde olan bölgesel ve küresel düzeyde sermayeye ait yeni "mekânların" oluşması ve güç kazanması da bir gerçeklik olarak yaşanıyor.

Sınıf mücadelesinin ana mekânı da halen ulus-devlet olmakla birlikte, özellikle ekoloji ve kadın sorunu olmak üzere anti-kapitalist güçler açısından bölgesel ve küresel mekânların/iletişimin sürekli alan ve güç kazandığını saptamalıyız.

B – Kapitalizmin başlangıçta sanıldığından daha dayanıklı ve daha uzun ömürlü olmayı başarması, onun taşıdığı birçok yıkıcı yapısal eğilimi, en yüksek yıkıcılık kapasitelerini kazanacakları özel bir doğrultuda sürekli ivmelendirdi.

Öyle oldu ki, yeryüzünde tam hakimiyet kurduğu ve düşmanı işçi sınıfı tarafından pek de zorlanmadığı günümüzde, sistem, bizzat kendisinin/sermaye birikiminin yarattığı sonuçlar tarafından zorlanıyor.

Kapitalizm kendisiyle beraber bütün insanlığı da yoksullaşma, işsizlik, göç hareketleri, savaşlarla ve yarattığı gıda krizi, hastalıklar, susuzluk, iklim felaketleri gibi bin bir yakıcı sorunla birlikte ekolojik yıkım üzerinden kaosa sürüklüyor.

Başlangıçta "abartı" gibi gelebilecek bu tespitin, sadece şimdi ve burada elde edeceği kârı/birikim fırsatını bünyesine katmaya odaklanmış sermayenin güncel hareketi ve onu savunan askeri-politik örgüt olan devletler tarafından gözü kara bir tarzla fiilen gerçekleştirildiğini içinde yaşayarak fark ediyoruz.

Sistemin yıkıcı eğilimlerinin ulaştığı boyut ve insanlığı sürüklediği irili ufaklı felaketler, onlara tepki gösteren ve felaketlerin boyutu arttıkça gelişip güçlenen çağımıza özgü anti-kapitalist toplumsal hareketler yarattı.

Öte yandan, işçi sınıfının toplumların gittikçe daha fazla kütlesini oluşturan niceliği, kendisini böylesi tepkilerde ifade edenlerin çoğunun işçi sınıfının farklı bölüklerinin/parçalarının içinden çıkıp gelmesini koşulluyor. Dolayısıyla, bu hareketler

bir yönleriyle de işçi sınıfının bazı özel parçalarının sisteme karşı tepkilerini ifade ettiği mekanlar oluyor. İşte, sınıf mücadelesi kendisini günümüzde de artı-değere el koyan kapitalist işleyişi tasfiye etme üstünde inşa etse de aynı zamanda onun farklı biçimlere bürünerek zenginleştiğini de görüyoruz.

Elbette, anti-kapitalist toplumsal hareketler, sermaye karşıtı olmakla birlikte işçi sınıfı hareketine de indirgenemez; her anti-kapitalist hareket kendi var oluşuna-kendi ihtiyaçlarına odaklanarak güçlenmeye ve günümüze özgü bir anti-kapitalist alanda kendi benzerleriyle ilişkilenerek güç kazanmaya ihtiyaç duyuyor.

Ekolojik hareket, kadın kurtuluş hareketi, savaş karşıtlığı, geçmişin tarihsel komünalitelerinin günümüzdeki uzantılarının günümüz kapitalizmine tepkileri, zamanımıza özgü özel toplumsal hareketler olarak, kapitalizme karşı tepkilerini biriktiriyor, ortaklaşarak güçlenecekleri ve birlikte mücadele edecekleri bilinç ve örgütlenme biçimlerini arıyorlar.

C – Teknoloji ve sermaye ilişkisi de, son 50 yılda özel bazı durumlar oluşturdu, yenilerini oluşturmaya da devam ediyor.

Teknoloji, toplumsal bir ürün ve bütün toplumsal olgular gibi, “mutlak” bir “iyi” ya da “kötü” niteliğini taşımıyor. O, hiçbir zaman “boşlukta” gelişmiyor; içinde var olduğu toplumsal ilişkilerin içinden geçerek-geçerken de belirlenerek özel bir yapıda oluşuyor.

Egemen sermaye güçleri, ellerindeki muazzam imkânları kullanarak, teknolojik gelişmenin olası gelişme kanallarından herhangi birine değil de sermayenin çıkarlarına cevap vermeye daha elverişli olan özel bir kanala girmesi yönünde çabalıyor, çoğunlukla da belirleyici oluyorlar.

Hemen belirtmeliyiz ki, insanlık tarihinin günümüzdeki aşamasında ulaşılan bilinç düzeyi, insanlığın çok daha mutlu olabileceği teknolojik keşifler yapabilecekken, sermayenin çıkarlarını karşılamaya odaklanmış o özel yönde ancak kısmi başarılar sağlanabiliyor. Sermaye güçleri, bilimsel-teknolojik gelişmeyi baskılayıp kendi çıkarlarına uyan belirli bir yola iterek, insanlığa karşı suç işliyorlar.

Ayrıca, şimdi var olan teknolojik olanaklar da kendi kapasitelerinin bütününü değil, sermayenin çıkarlarına cevap verdiği kısmını geliştirip uygulamaya zorlanıyor.

Yine, teknolojik olanakların uygulama biçimi de sermayenin çıkarları doğrultusunda pratiğe geçiyor; hepimizin bildiği örneği vurgulayacak olursak, makineler işçi emeğinin verimliliğini artırdıkça, bu durum iş saatlerini azaltma biçiminde değil işçi çıkarma biçiminde ve işsizlik cehennemini körükleyerek hayata geçiriliyor; sonuçta, “artık-çöp nüfus” bir kanser hücresi olarak yeryüzündeki toplumsal yaşamın içine yerleşti ve “metastas” yaparak sürekli alan kazanıyor.

Gelişen teknik olanakların sermayenin çıkarlarına uygun biçimde uygulanmasının sonucunda, işler sürekli daha az işçi tarafından yapılabilir hale geldikçe, kapitalizmin

yeni iş alanları yaratarak insanlara iş bulma kapasitesi daralıyor ve bu süreç onun en güçlü "meşruiyet" kaynağını kurutup, insanlık için bir "gereksiz hatta zehirli yük" haline dönüştürüyor.

Öte yandan ve belki de en önemli bir gerçeklik gittikçe daha fazla kendisini dayatıyor; robot teknolojisinin "akıllı robotlar" yapma aşamasına sıçradığı son 20-30 yıl, insanlığın önüne muazzam imkanlar sunuyor; gelin görün ki, sermaye sisteminin/kapitalizmin yapısal özellikleri, ne kadar gürültü koparsa da o teknolojiyi kullanmada sınırlı kapasiteye sahip. Sermayenin büyümesinin kaynağı işçiden çekip aldığı artı-değer, bu kaynağın sürekli çalışması lazım. Tam otomasyon, sermayenin yapısal özelliğiyle çelişiyor.

İki yönlü bir açmaz söz konusu; ilki, artı-değer denen kapitalizme ait olgunun boşluğa düşüp meşruiyet kaybına uğraması; ikincisi, sermayenin artı-değere olan ihtiyacından dolayı "akıllı robotların" kullanımında isteksizliktir. Her iki durum da aslına bakılırsa, sistemin kendisinin altını oyuyor, onu insanlığın daha güzel bir yaşam sürebilmesini engelleyen bir konuma sokuyor.

D – 2008 krizi, kapitalizmin uzun dalga krizinin özel bir zirvesini oluştururken, krizi "gizli" bir eğilim olmaktan çıkarıp herkesin de görebileceği bir gerçeklik çapına sıçratıverdi. Evet, üstelik, ekonomik kriz o "zirveden" ya da "dipten" bir türlü çıkamıyor, sürüp gittikçe daha yıkıcı oluyor ve emperyalist güçler arasında gerilimleri kışkırtıp savaş tehlikesini büyütüyor.

Öte yandan, sadece ekonomik kriz değil, kapitalizm, kendi güncel durumunun ürettiği özel bir hegemonya krizi tarafından da zorlanıyor.

Sovyetlere karşı ortaklaşan ABD, AB ve Japon emperyalist odakları, Sovyetlerin dağılmasından sonra iki zıt eğilim tarafından zorlandı:

ABD, kendi liderliğinde yürütülen "soğuk savaşın" kazanılmış olmasının kendisine kazandırdığı moral güce ve bu "savaşta" kazandığı özel "savaşçı" kapasiteye dayanarak, dünya imparatorluğunu ve dolayısıyla dünya çapında "mutlak itaati" dayatırken; tam tersi bir eğilim olarak, Almanya öncülüğündeki AB'nin, kendisinin de emperyalist zirvede ABD ile eşit bir güç olarak konumlanacağı çok kutuplu bir yeni dünya düzenini yoklamaya başladığı görülüyordu.

Ayrıca, Sovyetlerin dağılmasını takiben Rusya'da yaşanan sancılı 90'lardan ve Çin'deki gelişmelerden sonra, Rusya ve Çin devletleri de çok kutuplu bir dünya düzeni yönünde davranıyorlardı.

Çin'in askeri ve ekonomik güçlenmesi, dünyanın ABD hegemonyasındaki alışıldık düzenini zorluyor, hatta Çin'in yeni küresel hegemon devlet olma potansiyeli taşıyıp taşımadığı tartışılıyor. Rusya ise, Sovyet devleti döneminde kazandığı "büyük güç-süper devlet" refleksleri ve ilişkileri üzerinden yol alarak, özellikle Ortadoğu üzerinden geliştirdiği politikalarla küresel inisiyatifini artırıyor.

Çin ve Rusya'nın farklı küresel odaklar olma yönündeki tutumları, Almanya önderliğindeki Avrupa'nın iştahını açıyor ve ABD'den ayrılıp farklı bir küresel odak olma doğrultusunda daha cüretli davranmasını sağlıyor.

Gelişmeler, kapitalist dünyanın bir küresel hegemonya krizi yaşadığını ve krizini şimdilik bir çözüme de ulaştıramadığını gösteriyor.

"İmparatorluk" dayatmasında başarılı olamayınca hegemonik önderliği de sarsılan ABD saldırganlaşıyor ve Trump'ın dilinden hegemonya krizinin ancak bir topyekûn savaşla çözülebileceği iddiasını gündemleştiriyor. Böyle bir savaş olasılığı yok sayılamasa da, sermayenin güncel hareketinin küresel niteliği tarafından frenlendiği-frenleneceği anlaşılıyor. Ama, o frenin hep aynı güçlü etkiyi göstereceğinin kesinlik taşımadığı da çok açık.

Hegemonya krizi, şimdi bulunduğu seviyede, büyük güçlerin doğrudan birbiriyle çarpışmadığı, ama "taşeron" yerel güçleri kullanarak birbirlerini deneyip-yokladıkları "çevre" ülkelerdeki savaşlarla bir çözüme ulaşamadan sürüyor.

Zamanın Çin'in lehine işlediğinin bilincinde olan ama bir topyekûn savaş çıkarmayı da henüz göze alamayan ABD, Trump ve etrafındaki saldırgan çete önderliğinde yeryüzünün farklı bölgelerinde savaşları kışkırtıyor, işgal hazırlıkları yapıyor ve Çin'le zaten kriz içinde çırpınan kapitalist dünya ekonomisini daha da dibe çekecek bir ekonomik "restleşme" yürütülüyor.

Ortadoğu, küresel bilek güreşinin en yoğun yaşandığı bir coğrafya ve ülkemizin sadece yanı başında değil, artık aynı zamanda doğrudan iç içeyiz.

Özgürlük arayışı içindeki Kürt halkının "bölünmüş" gerçekliğinin diğer parçalardaki varlığı dolayımıyla ve Erdoğan'ın Türkiye kapitalizminin hegemonik bölgesel pazar ve ucuz işgücü ihtiyacını karşılamak için yürüttüğü politikaların sonucunda, Türkiye'nin güney sınırları eski "katılığını" kaybederek "buharlaşmaya" başladı. Sınırlar daha şimdiden hayli "geçirgen" oldu ve hedefi "iç içe geçme" olan bir nesnel akış içinde sürükleniyor.

TDH'nin yeni küresel gelişmelere tepkisi

TDH'nin içinde çırpındığı krizi ve neredeyse bütün koşullar onu öne ittiği halde giderek güçsüzleşmesi gerçekliği, onun fiilen içinde olduğu güncel kapitalizm gerçekliğini anlama ve iç çelişkilerini ve olasılıklarını çözümleme konusundaki yetmezliklerinden de kaynaklanıyor. Yeni gerçekliğe uygun örgüt ve mücadele biçimlerini keşfetme ve keşfettiğini hayata geçirme yerine, kendi ilkelliğinde boğulmayı bile göze alarak yenilgili konumlarda ısrar etme yaşanıyor.

Günümüz solunun kendi zamanıyla yüzleşmeyi göze alması, kendi özgün zirvesini yaratmayı becermesi gerekiyor. Böylesi bir sürecin içinde girilmediği takdirde, genel bir güçsüzleşme eğilimi içinde aşağıya doğru sürüklenme devam edecek, örgütçülük

yetenekleri ya da kahramanlıklarla başarılan öne çıkmalar geçici olmaktan kurtulamayacaktır.

Solun, evet, kendi tarihine ayaklarını sımsıkı basarak, kendisini emek-sermaye uzlaşmaz zıtlığını temeline yerleştirmesi gerekiyor; ama, aynı zamanda, kapitalizmin güncel-dönemsel dönüşümlerine/şimdiki gerçekliğine uyum sağlayacağı farklı bilinç, örgütlenme ve davranış tutumlarını kazanarak kendisini yeniden yapılandırması/zenginleştirmesi gerekiyor.

Öte yandan, Ortadoğu gerçeğiyle iç içe geçildiğinin farkına varılarak, ilk adımda Kürtler ve Arap Aleviler üzerinden hemen ilişkileneceği sonra da Arap halkının devrimci-demokratlarıyla bağlantılar kuracağı yeni bölgesel konumlanmalar inşa edilmesi gerekiyor. Oluşan yeni anti-kapitalist dinamikler de, özellikle ekoloji ve kadın hareketi bahsinde, başta Avrupa olmak üzere dünyadaki benzer hareketlerin ağına/ağlarına katılma ihtiyacını dayatacaktır.

Böylesi geniş çaplı ve derin bir dönüşüm ise, ancak bir yeniden yapılanma zemininde kavranırsa gerçekleştirilebilir.

Elbette solun içinde var olan geleneksel yapılardan kendisini bu çapta bir dönüşüme uyarlayabilen bir güç ya da güçler çıkabilir; ama kendisini dayatan dönüşümün/yeniden yapılanmanın içeriği gelenekleri aşan bir çap taşıyor ve yeniden yapılanma sürecine bazı sol güçlerin ortaklaşarak girmesi devrimci bir "rasyonel" tutum olacaktır.

Şimdiki haliyle dibe doğru sürüklenen solun böylesi bir tutumu henüz gerçekleştirememiş olmasının, "Gezi kuşağı" olarak adlandırılan yeni bir güç alanının bağımsız inisiyatif almasının önünü açtığını ayrıca vurgulamalıyız. Evet, 1. ve 2. dönemin arasında olana benzer bir "kopuş" günümüzde de yaşanabilir; günümüzün ne temel ne de güncel ihtiyaçlarına cevap üretemeden zoraki ayakta kalabilen şimdiki sol gerçekliğine kendisini dayatan özel bir "yeni kuşak" öncüleşebilir.

Çözüm imkanları

Bu bahiste ilk sorun alanı, devrimci-komünist hareketin kendisini kuracağı işçi sınıfının maddi varlığının yeni büründüğü halin ortaya çıkardığı sorunların çözümüdür.

Sınıfın niceliğinin artması ama parçalı hale dönüşmesi, bir dizi "yeni" sorun alanı yaratıyor. Nüfusunun artması, kapitalizmin gelişim düzeyine bağlı olarak işçi sınıfını neredeyse "herkesi" kapsayacak bir noktaya dek sıçratırken, özellikle sınıf hareketinden bahsetmenin eskisinden farklı olarak bir "totoloji" olacağı iddiasının; "parçalı" bir yapı kazanması da sınıfın bütünsel olarak davranma kapasitesinin budandığı hatta artık kalmadığı tespitinin üzerinden onun devrimci kapasitesinin de kalmadığı iddiasının önünü açıyor.

İşte, yeniden yapılanmanın, sınıfın nüfusunun artması gerçeğinden yola çıkıp sınıf hareketinden bahsetmenin "totoloji" olacağını saptayan yüzeysel bakışla hesaplaşması;

tersine, bu gerçekliğin emek-sermaye çelişkisinin etki alanının tüm topluma yayılarak güçlenmesi sonucunu yarattığını ve devamla, sınıfın parçalı yapısının bütünsel bir sınıf duruşunu engellemediğini tersine o bütünselliğin eskisinden farklı yollarla daha da zenginleşerek sağlanmasının imkanlarını yarattığını açıklayıp pratikleştirmesi gerekiyor.

"Bütünsellik", sınıfın güncel ihtiyaçları farklılaşan parçalarının, ortak tarihsel ve güncel ihtiyaçlar üzerinden ittifakı yoluyla sağlanabilir.

Enformel sektör işçisi, büyük fabrikada çalışan metal işçisi, bilgi-işlem işçisi, eğitimci kamu işçisi gibi farklı güncel konumlanma ve ihtiyaçlar tarafından güdülenen farklı işçi sınıfı parçalarının, sınıf içi "ittifak" yapıp sermayeye karşı bütünsel bir yapı olarak kendisini nasıl yeniden inşa edebileceği kavramsallaştırılmalı ve pratikleştirilmelidir.

Alıştığımız eskilerini aşarak aynı anda kendisini var edecek olan çok biçimli sendikal yapılanmalardan başlayarak, yoksul dayanışma mekânlarına, eğitim ve kültür evlerine, ekolojik hareketten kadın kurtuluş hareketine, her birisi farklı parçaların farklı ihtiyaçlarına cevap olabilecek bilinç ve örgütlenme biçimleri, en uygun halleriyle keşfedilip pratikleştirilmelidir.

Günümüz koşullarında parçalanmış olan sınıfın, ortak düşman sermayeye karşı ortaklaşması; bütünlüğü, çoğunluğu işçilerden oluşan toplumsal alanın tümüne yayılmış farklı sorunların hepsini kapsayabilen çok yönlü bir inşa sürecinde gerçekleşecektir.

Sermayenin somut-tarihsel hareketi toplumsal alanın bütününün içinden geçerek kendisini gerçekleştirebilecek bir seviyede "toplumsallaşma" aşamasına doğru genişliyorsa; toplumun işçileşmesi sürecini de aynı anda zorunlu olarak gerçekleştirir; o durumda, sınıfın bütünsel hareketi de artan oranda toplumsallaşır ve bu da topluma ait olan bütün sorunların sınıf hareketi tarafından üstlenilmesi-onun kaçınılmaz bir parçası olması anlamına gelir.

İşte, sınıfın nüfusunun toplumun gittikçe daha fazla kitlesini oluşturması gerçeği sermayenin güncel toplumsallaşma düzeyiyle birlikte düşünüldüğünde, emek-sermaye zıtlığının kendisini eskisi gibi "dolayımlar" üzerinden topluma yayma yerine, neredeyse "doğrudan" toplumsal yaşamın tümünü belirler hale geldiğini ve onun içeriğinin daha zengin, daha hassas, daha sert ve daha yıkıcı bir yapı kazandığını gösteriyor.

Evet, işçi sınıfının nicel varlığının toplumun neredeyse tümünü kapsaması, emek-sermaye zıtlığının da eski "özel ve ayrıksı" ama "ağırlıklı" bir konumlanma üzerinden ürettiği "dolayımlarla" toplumun tümünü belirlediği halini aşarak "genelleştiğini", dolayısıyla "genel" olarak değil "özel" olarak büründüğü yeni haller üzerinden kavranıp açıklanması ve pratikleştirilmesinin özel önem kazandığını gösteriyor.

Parçalı yapısıyla toplumun büyük kitlesine ulaşan sınıfın kazandığı genelliğin, o parçalanmanın gerçekliğinin kabullenilmesi ve özgünlüklerinin kavranması üzerinden, yani sınıfın parçalarının her birinin ve onların özgün ihtiyaçlarının içinden geçilerek-

geçerken kazanılacak belirlenimlerle sermayenin topyekûn saldırısına karşı yeniden somut bir gerçeklik kazanacağı, sınıfın sermayeye karşı bütünsel hareketinin günümüz koşullarında ancak böyle gerçekleşebileceği kavranmalıdır.

Günümüzde işçi sınıfının sermayeye karşı "bütünselliği" geneldir, onun parçalarının içinden geçilerek kazanılacak belirlenimlerle, o geçişlerin ortaklaşması üzerinden-ortaklaşabildikleri kadar sınıfın bütünselliği somut bir gerçeklik halini alabilir. İşçi sınıfının devrimci-komünist öncüleri, var olan "genel" sınıfın bütünselliği gerçekliğinin somut bir gerçeklik olarak inşasının bin bir yolunu toplumsal mücadele içinde sürekli keşfetmelidir. "Zemindeki" emek-sermaye uzlaşmaz zıtlığı, o yöndeki çabaların nesnel koşullarını hem "genel" hem de "özel" olarak sağlamaktadır.

O arada, sermaye güçlerinin böylesi bir yönelimin tümüyle karşısında olacağı, zaten post-fordist üretim alanlarının bir yanıyla da sınıfı parçalayabilmek için keşfedildiği her adımda gözetilmeli, sürecin sabit değil, hassas dengelerin üzerinde oturan bir hareketli bir yapısallık taşıdığı ve sınıf mücadelesinin akışı içinde sürekli olarak yeniden inşa edilmesi gerektiği hiçbir zaman unutulmamalıdır.

Sınıfın her parçası özel bir kompleks toplumsallaşma halidir; her parçanın iç yapısı, ihtiyaçları, örgütlenme ve mücadele biçimi özgündür. O yapısal özgünlükler asla küçümsenmeden hassasça gözetilip keşfedilmeli ve özgün ihtiyaçlarının karşılanmasına öncülük edilmelidir. Her bir parçanın işçi olduğunu/sınıfın özgün bir parçası olduğunu kavraması ve bütüne/bütünleşmeye doğru meyletmesi, ancak onun kendi ihtiyaçlarının farkına varması ve ihtiyaçlarını elde etme mücadelesinin içinden geçmesiyle, geçerken sınıfın diğer parçalarıyla ortaklaşma ihtiyacı duymasıyla sağlanabilir.

Sınıfın güncel bütünselliği, ancak hepsi ayrı bir bütünsel kompleks olan tekil parçaların kendi ihtiyaçları üzerinden sermayeye karşı hareket içindeyken, güncel pratiğin zorunlu ihtiyaçları ve temelde/zeminde ortaklaşılan emek-sermaye zıtlığından çıkıp gelen dolayımlarla birbirleriyle ilişkilenmeleriyle, daha "basit" komplekslerin sınıfın daha "karmaşık" (ve artık doğrudan ve kolaylıkla görülemeyen) bütünsel kompleks yapısını oluşturması yoluyla sağlanabilir.

Çok yönlü bir hareket içinde konumlanan, hareket ederken ortak düşmana/sermayeye karşı oluşan ihtiyaçların dolayımıyla ilişkilenen, ilişki kurarken birbirini tamamlayarak sınıfın bütünsel yapısını inşa eden sınıfın farklı parçaları/farklı kompleksler! O komplekslerin hareketli bir yapıda ilişkilenerek, kendilerini sermaye düzenine karşı daha güçlü bir konuma kavuşturacakları, daha kapsayıcı ve karmaşık bir kompleks olarak kurma sürecinin içinde oluşan sınıfın güncel bütünsel duruşu!

Bu durum, her türden indirgemecilikten uzak durarak, dondurup mutlaklaştırma eğilimine karşı, sürekli tazelenen ilişkiler ve hep süren çok yönlü hareket zemininde kendisini var eden süreç gerçekliğini kavrayarak, tek yanlılığın kolaycı çekiştirmelerine kapılmayıp çok yanlılığı-çok yönlülüğü bilinç ve davranış düzeyinde kazanarak gerçekleşebilir.

Öte yandan, modernizmin bir nüansına indirgenmiş haliyle “marksizm”, mekanist-pozitivist bir olguculukla damgalıdır; o bakışını gerçekliğin görünen yanıyla sınırlar ve orada da durmayarak, sadece yüzeyini görebildiği gerçeğin en güçlü olasılığı-mümkün olan yönünde gelişeceğini düşünür; o bakışta, tarih, sanki gideceği hat ve hedefi önceden belli olan bir tren gibi hareket eder.

Gerçekte ama tarih ne geçmişte öyle gerçekleşti ne de gelecekte öyle gerçekleşecek. Gerçeklik, onu gördüğümüz yüzeyinin arkasında binbir zenginliği de kapsayarak kendisini var eder. O, içinde hem yüzeye çıkma gücünü edinemeyen bazı olgular hem de henüz fiilileşmemiş-olgusallaşamamış potansiyel durumlar taşır; daha fazlasıyla, onun zemini de ancak gerçekliğin bütünü görülebilirse, içinden çıkıp geldiği tarihinin ona yükledikleriyle, içindeki güçlü ve zayıf hallerle, iç ilişkileri ve gerilimleriyle, onu ileri fırlatacak farklı düzeylerdeki çelişkileriyle birlikte değerlendirilirse anlaşılır hale gelir.

O durumda, tarihin akışı hiçbir ön kabulle ya da şemayla kısıtlanmadan gerçekte olduğu gibi kendi zenginliği ve olasılıkları içinde görülebilir. Devrimci-komünist öncü, gerçekliği bütün zenginliğiyle görmeli, onun içindeki devrimci olasılığın hâkim hale gelmesi için mücadele etmelidir.

Sınıfın kendi mevcut parçalı yapısının içinden zamanımıza özgü bütünselliğinin inşası, en iyi haliyle onunla bakışımlı ilerleyebilecek olan farklı bir sürecin içinde sınıfın devrimci-komünist öncüsünün inşası ile birlikte, birbirini destekleyerek ve belirleyerek gerçekleşecektir.

Günümüze özgü anti-kapitalist toplumsal hareketler de, özellikle ekolojik direniş ve kadın kurtuluş hareketi olmak üzere, başka özelliklerinin yanı sıra, aynı zamanda, (katılımcılarının çoğunun işçi olmaları ve sorunun kaynağında ekoloji alanında doğrudan kadın alanında erkek egemenliğiyle ortaklaşan sermayenin somut-tarihsel hareketi olduğu gerçeğinden ivme alarak) işçi sınıfının farklı parçalarının kendilerini özel bir biçimde ifade ederek sermayeye karşı mücadele ettikleri ve politikleştikleri alanlar olarak kavranmalıdır.

Anti-kapitalist alan

Kapitalizmin bir sistem olarak kendisini sürekli yenileyerek sürdürebilmesi, insanlığın onun yıkıcı eğilimlerinin olası yıkıcı sonuçlarıyla fiilen yüzleşmesini belirledi.

1 – Kendisini yeryüzündeki toplumsal yaşamı dibe çekip çürüterek var eden işsizlik ve yoksullaşma, üretimin kontrolü-örgütlenişinin ve teknolojinin sermayenin kontrolünde olarak onun ihtiyaçlarına cevap verecek yapıda gelişmesinin doğrudan bir sonucudur.

Bu sürecin bir sonucu olarak çapı ve derinliği hızla artan işsizlik, bir “yedek işçi havzası” olarak sınıfın etrafını sararak sermayenin işçi sınıfının kazanımlarını zayıflatmasının aracı olduğu eski halinden farklılaştı.

O, artık kalıcı ve bu durum sürdükçe, hiçbir zaman iş bulamayacak bir "artık-çöpleşmiş nüfus" oluyor. İçinde muazzam boyutta öfke biriktiren ama bunu kendisini yaratan sermayeye yöneltme bilincine ve imkanına ulaşmakta zorlanan, ulaşamadıkça da çürüyen, uyuşturucu ve fuhuş başta olmak üzere her türden çürüme-çöpleşme alanına sürüklenen ve sermayenin "gizli" güçleri tarafından o alanlarda kullanılan bir özel toplumsal güç!

Sermayenin kontrolündeki özel orduların kirli savaşlarda öne sürdükleri "mayın eşekleri" olmaya ya da CIA gibi emperyalist gizli servislerin IŞİD benzeri oluşumlara itekleyip sürükledikleri bu nüfus, devrimci hareketin özel yoğunlaşmasıyla sistem karşıtı/anti-kapitalist alanın özel bir gücü olma potansiyelini taşıyor.

2 – Kendi krizinde çırpındıkça içindeki bütün gerici potansiyeli kusan sermaye düzeni, binlerce yıllık bir tarihsel derinliğe sahip olan erkek egemenliğiyle/patriyarkal sistemle olan paradoksal ilişkisini, gericileşme sürecinin güçlü bir dayanağı olarak hem zenginleştiriyor hem de derinleştiriyor.

Modern yaşamın olanaklarıyla bir biçimde ilişkilenerek bireyselleşme sürecine yerleşen ve geçen yüzyılda yaşanan büyük toplumsal altüstlükleri görüp yaşayan kadınlar ise, kapitalizmin ve patriyarka tarafından zorla itildikleri bataklığa/sermaye ve erkeğin kölesi olmaya öfkeyle direniyor.

Kadınlar, içinde bulunduğumuz tarih kesitinde, yeryüzünün neredeyse tümüne yayılan özel bir kadın kurtuluş hareketinin doğrudan içinde konumlanarak ya da etkisinde kalarak, üstelik sadece kadın sorunu üzerinden değil her türden toplumsal harekette yer alarak sokakları dolduruyor. Bu durum, şimdiye dek karanlığa ve köleliğe itilen kadınların, sistem karşıtı hareketleri kadın odaklı bir bakış açısıyla zenginleştirip güçlendirmesinin önünü açıyor.

Kadın kuruluş hareketi, öfkeli pratiği ve kurtuluşçu bilinciyle, başka özelliklerinin yanı sıra anti-kapitalist bir toplumsal dinamik olarak da kendisini var ediyor.

3 – Kapitalist sistemin egemeni sermayenin kendisini gerçekleştirdiği ana mekan sürekli zenginleşip genişleyen üretim devreleridir; bağlı olarak, sürekli daha fazla üretim ve daha çok tüketim, sistemin akışının en belirleyici rasyonellerinden birisidir.

Sermaye, ihtiyaçlar için değil kendisini mümkün olan en hızlı ve en fazla büyütmek için mümkün olan en fazla malı üretir. Ve açıktır ki, üretim de doğadan alınan hammaddelerle, doğanın farklı elementlerinden üretilmiş makinelerle, doğadan üretilen enerjiyle gerçekleştirilir. Mallar, gene doğadan farklı biçimlerde çekilip alınan maddelerle üretilen yollar, araçlar ve onları harekete geçiren enerjiyle satılacakları yerlere aktarılır. Satış alanları, doğadan alınanlarla inşa edilir, satışla karın realize edilmesi sağlandıktan sonra, alıcılar tarafından yenilerini almak için tüketilen malların çöpleri yine doğaya dökülür ve zaten üretim ve dolaşım süreci içinde oluşan atıklar da yine doğaya boşatılır.

İşte, sürekli genişleyen üretim devreleri, üretimden tüketime kadar her evrede daha fazla maddeyi doğadan çekip alır, daha fazla enerji talep eder, daha fazla artığı ve çöpü doğaya boşaltır.

Gelinen güncel aşamada, öyle oldu ki, sermayenin elindeki teknik imkanların ulaştığı düzeyin sağladığı kapasiteyle birleşerek güç kazanan, genişleyen yeniden üretim devrelerinin doğadan çekip aldıklarıyla doğanın kendisini yeniden üretme kapasitesi arasında uzlaşmaz bir zıtlık oluştu. Doğanın kendisini yeniden üretme kapasitesi, sermayenin ondan çekip aldıklarını yeniden üretmeye yetmiyor. Bu durumda, kendi sürecini halen üstelik çapını ve hızını arttırarak sürdüren sermayenin somut-tarihsel hareketi, yenilenemeyecek sabit zenginliklerini talan ederek doğayı tüketiyor.

Yine, sermayenin sürekli kışkırttığı tüketimin yarattığı artıklar -çöp yığınlarının ulaştığı kütlesellik doğanın onları kendisine içerebileceği seviyeyi aştı, üstelik doğrudan zehirli atıklar doğayı tahrip eden bir niteliğe sahipler.

Bu gerçek durumlar, içinde var olduğu ekolojik dengeleri bozarak doğa üzerindeki canlı yaşamı tehlikeye düşürüyor. Ama, bu açık gerçeklik, ABD başkanı Trump'ın arsızlığında görüldüğü gibi, sermaye güçleri tarafından görmezden geliniyor ve ekolojik felaketler yaratmaya başlayan doğanın yıkımı artan hızla sürdürülüyor.

Sermaye, özgün yapısallığı olan bir toplumsal ilişki biçimidir ve yalnızca kendisini büyütmeye yazgılı işleyişiyle, insanlığın geleceğiyle ilgili endişelere kapalıdır, o hep gününü kurtarmaya bakar.

Bu durum, şimdiden yarattığı ve yakın zamanda yaratacağı anlaşılan ağır sonuçlarıyla, yeryüzünde yaşayan herkesi endişeye sürüklüyor, tepkiler ve bu tepkilerin içeriğini oluşturduğu özel hareketler oluşuyor.

İşte, kapitalizm karşıtı bir harekette, ekolojik yıkıma yönelik endişeler ve tepkilerden oluşuyor.

4 – Halen yaşanan ve kısa vadeli bir çözümü görülmeyen küresel hegemonya krizi, sermayenin küresel yayılımının ihtiyaçlarının zorlamasıyla belli bir düzeyde tutulduğu için henüz rakip küresel güçler arasında bir savaşa dönüşmemiş olsa da, sermayenin "rekabetçi" yapısallığının ürettiği gerilimlerin ve sürüp giden ekonomik krizin yıkım gücü arttıkça, savaş mantığı öne çıkıyor, anlaşmazlıkların savaş yoluyla çözülmesi isteğini güçlendiriyor.

Bu güçlerin "çevre" coğrafyalarda yerel taşeronlar aracılığıyla yürüttüğü "vekalet" savaşlarının bile yarattığı yıkım ortada; kendi aralarındaki bir savaşta kullanacakları silahlar ise henüz kullanılmadı.

Bir kez başlayınca herkesin elindeki silahları devreye sokacağı küresel güçler arasındaki savaşın yapacağı yıkımın yeryüzündeki yaşamı dibe çekecek seviyelere sıçrayabileceği

ve yüz milyonlarca insanın yaşamını kaybetmesiyle yaşanabileceği, günümüzün iletişim olanakları sayesinde herkes tarafından görülüp değerlendiriliyor.

Bu durum, özel bir savaş karşıtı toplumsal alan yaratıyor.

Emperyalist çakalların aralarındaki dalaşmada kendi yaşamlarının da riske gireceğini iyi bilen insanlar, savaş karşıtı bir zemine yerleşiyor ve savaş olasılığının yükseldiği anlarda protesto gösterileriyle sokakları dolduruyorlar.

Emperyalistlerin yerel anlaşmazlıkları kışkırtarak çıkarttıkları savaşların süreklileşerek yeryüzünün gittikçe daha geniş coğrafyasına yayılması ve Trump'ın temsil ettiği savaşçı fraksiyonun yönettiği ABD'nin her gün yenisini yaptığı kışkırtmalarla savaşı gündemleştirmesi, savaş karşıtı toplumsal güçleri aktifleştiriyor.

Savaş olasılığının pratikleşebileceği yönünde belirtiler oluşursa, geçmişte yaşananlardan farklı olarak on milyonlarca insanın sokakları doldurarak savaş girişimlerini bloke etmeye çalışacağı anlaşılıyor.

İşte, kapitalist sistemin çok yönlü küresel krizleri bir küresel savaş olasılığını besliyor; ama aynı zamanda güçlü bir toplumsal karşı çıkış da yaşanıyor. Olası bir savaşın kapitalizmle bağını kuran özel bir savaş karşıtı anti -kapitalist hareketin oluşmasının ve diğer anti- kapitalist güçlerle ortaklaşmasının koşulları var.

5 – İnsanlık tarihinin medeniyet öncesindeki on binlerce yıllık döneminde oluşan ilkel komünal toplumsallaşmalar, başlangıçta yeryüzünün ancak çok küçük coğrafya parçalarında kendisini var edebilen medeniyetle/sınıflı toplumlarla birlikte yeryüzünün tümüne yayılarak kendisini sürdürüyordu.

Bir arada yaşanan neredeyse on bin yıllık insanlık tarihinde, "barbarlık" olarak adlandırılan ilkel komünal coğrafya, "medeniyet" coğrafyasının tarihin akışı içinde gerçekleşen genişlemesi ve güç kazanıp-dayatmasıyla gittikçe küçülen bir alana sıkıştı.

Nihayet kapitalizmle birlikte medeniyetin yeryüzünün tümünü kaplaması sonrasında, "barbar -ilkel komünalite", özgür olabildiği "dışarda" değil ama kapitalizm tarafından sürekli çözülmeye zorlandığı "içerde" var olmaya, kendisini sürdürmeye çabalıyor. O çaba halen de binbir zengin biçime bürünerek sürüyor.

Ülkemizin ilerici-demokrat toplumsallığı Alevilik, köklerini böylesi bir derinliğe uzattığı içindir ki onca baskıya rağmen kendisini sürdürebiliyor; "Ali", sadece kendi kişi varlığı üzerinden değil, komünal değerlerin temsilcisi olarak kendisini aşan bir değerler toplamını temsil ettiği içindir ki, halen de yaşıyor!

Ortadoğu'nun Şii direnişçileri Nasrallah ve Sadr da, aynı geleneğin farklı biçimlere bürünmüş temsilcileridir. Bolivya'nın yerlilerinin Morales'in öncülüğündeki tutumları, Marcos'un Meksika'da Chiapas yerlilerinin komünal özlemlerini dillendirdiği hareketi, özgün biçimlere büründükleri halleriyle aynı komünal değerleri yaşatmaya çalışıyorlar.

Şüphesiz günümüz dünyasının koşulları, söz konusu toplumsal güçleri günümüzün sermaye odaklı toplumsallığının eğilimleriyle sarıp sarmalıyor ve dolayısıyla, komünal geleneklerin belirleyebildiği toplumsal güçler steril bir "temizlik" içinde değil kapitalizmin eğilimleriyle iç içe geçtikleri "melez" halleriyle kendilerini sürdürüyor.

Sermayenin somut-tarihsel hareketinin hegemonyasındaki nesnel toplumsal süreçlerin kendiliğinden akışı, komünal geleneklerin tümüyle kapitalizme çözülmesi ve dolayısıyla günümüze özgü bu halkçı-komünal alanlarının tasfiyesi yönündedir. Yeryüzünün farklı coğrafyalarında kapitalizmin yayılıp derinleşmesiyle birlikte sürekli güç kazanan bu zorlama, sermayenin hareketinin elindeki imkanların muazzam zenginliğinden destek alarak sürüyor.

Geldiği aşamada, kendi hareketinin tümüyle zapt edemediği hiçbir coğrafya ve alanı kabul etmeyen, kendiliğinden akışı içinde önüne çıkan her toplumsallığı içererek kendisini büyüten sermaye, orada burada şu ya da bu biçimde kalmış komünal toplumsallıkları da tümüyle tasfiye etmek ve o komünalite içinde kendilerini "savunan" toplumsal güçleri kendi pazarının sıradan kölesi haline dönüştürmek istiyor.

İşte, yeryüzünün farklı coğrafyalarında yaşanan özgün direnişler, başka sebeplerinin yanı sıra aynı zamanda böylesi bir özel tarihsel hesaplaşmanın içinde konumlanıyor. Pek "kitabi" olmasa da bir gerçek olarak kendisini var eden özel bir anti-kapitalist dinamik tam da bu sürecin içinden çıkıp geliyor.

Kapitalizmin halen de sürüp gidiyor olması, kendi anarşik ve yıkıcı yapısının üretmeye yazgılı olduğu başka anti-kapitalist dinamikleri de yaratacak, onlar da çağımıza özgü anti-kapitalist alanın bileşenleri olacaktır.

Derinlik, denge, iç gerilim, ağ, düğüm

Her birisi toplumsal yaşamın farklı alanlarında konumlanan, farklı acil/güncel ihtiyaçlarla güdülenen, tarihleri, zenginlikleri ve iç-gerilimleriyle farklı kompleksler olan farklı toplumsal güçlerin; şimdi içinde konumlandıkları ama onları kendi ihtiyaçlarının nesnesi-aracı yaparak kötürümleştiren sermayenin düzeni kapitalizme karşı olmakta ve başka bir gelecek yaşama hedefinde ortaklaşarak-o geleceği ortaklaşa kurma iddiasıyla yola çıkmaları; bu özel güçlerin her biri kendi hedeflerine doğru ilerlerken aynı zamanda kendilerini ortaklaştırarak kapsama kapasitesine sahip olan özel bir içerik üzerinden daha yüksek bir toplumsal ve politik kompleksin inşasına girişmeleri; işte, günümüze özgü bir devrimci toplumsal ve politik olanak olan "anti-kapitalist alan!"

Günümüzün devrimci-komünist öznesi de ancak böyle bir anti-kapitalist alanın inşasının içinde konumlanarak, alanın inşasına fiilen işçilik ve öncülük yaparak ve alanın kendi ihtiyaçlarını esas alan bir toplumsal-politik özne olarak kapitalizme karşı fiili bir iktidarlaşma sürecine girebilecek derinlik ve çap kazanmasını sağlayarak kendisini gerçekleştirebilir.

Devrimci-komünist özne olma iddiası, ancak günümüzün devrimci görevini başarıp, anti-kapitalist bir alanın gerçekleşmesini sağlayarak fiili bir gerçeğe dönüşebilir.

Alan, ilk bakışta gül bahçesi güzelliğini taşısa da elbette sadece öyle bir güzelliğe indirgenemeyecek ve aynı zamanda farklı toplumsal güçleri barındırmasının bir sonucu olarak gayet doğal iç gerilimler ve çekişmeler yaşayacaktır. Zaten ancak böylesi canlılıkla esnek ve asabiyeti yüksek yapı kazanarak en güçlü haline ulaşabilecek olan alan, yaşanacak gerilimler dağılıp-parçalanmayı engelleme sorumluluğu taşınarak ve alanın ortaklaşılan içeriği gözetilerek yürütüldüğü oranda güç ve kalıcılık kazanacaktır.

Kendilerini işçi sınıfının tarihsel eyleminin içinde ve önünde gören devrimci-komünistler, alanın içinde kapitalizmin tarihsel ve güncel olarak en güçlü karşıtı olan işçi sınıfının tarihsel hareketinin hegemonyasını kurmaya çalışacaklardır. Bu hegemonya, önceden dayatılarak ya da keyfi atama usulüyle değil, alanın kuruluşu sürecinde inisiyatif alarak ve alınabildiği oranda kurulabilecektir. Hegemonya "tek yanlı" bir belirleme olarak değil, çok yönlü ilişkilenmeler ve belirlemeler içinden geçerek-belirlerken aynı zamanda belirlenme esnekliğini taşıyarak kendisini gerçekleştirmeye çalışacaktır.

Tarihsel bir meşruiyet taşısa da işçi sınıfının hegemonyası, kendiliğinden değil, güncellikte kapitalizme karşı yürütülecek ortak mücadelede fiilen yapıp ettikleriyle meşruiyet kazandıkça, kazanılabildiği oranda sağlanacaktır. Öte yandan, alanın bileşenlerinin işçi sınıfının hegemonyasını önceden kabullenmeleri beklenmeyecek hatta onların kendi ihtiyaçları üzerinden hegemonya kurma çabaları da meşru görülecektir.

İşçi sınıfının günümüzdeki niceliğinin toplumsal alanın büyük bölümünü kapsayacak bir seviyeye ulaşmış olması, hegemonya girişiminin maddi altyapısını oluşturacaktır. Ancak, yine de alanın her bileşeni, özgün bir tarihin içinden çıkıp gelen, özgün asabiyetle yüklü ve özgün ihtiyaçlarını kendi merkezine koyan yapılarıyla, kendileri olarak kabullenilecek, işçi hareketine indirgenmeyecektir.

Özellikle vurgulamak gerekir ki, devrimci-komünist özne, anti-kapitalist alanla aynılaştırılamaz; o, özel olarak işçi sınıfının tarihsel eyleminin içeriği üzerinden kendisini gerçekleştirmeye çalışır, kendi varlığını ve pratiğini başka bir içerikten değil işçi sınıfının kurtuluşu üzerinden kurar. O, her şey değil belli bir şeydir, o belli konumdan özgün bir yapısallıkla belirlenerek her şeyle ilişkilenir.

Bu ilişkilenme, solun hep yaptığı gibi, farklılıkları düşmanlaştırarak ya da temsil ettikleri toplumsal zenginlikleri kabaca indirgeyerek değil, her ayrı nüansın kendisini özgürce geliştirerek ortak geleceğin inşasında konumlandırabileceği bir esneklikle yürütülecek, hedeflenmesi doğal olan hegemonya ancak böylesi bir tutumla inşa edilirse komünist bir içerik kazanacaktır. O alanda sadece bir kapitalizm karşıtlığı değil, aynı zamanda geleceği inşa faaliyeti de söz konusudur.

Anti-kapitalist alan gerçekliği, günümüzdeki kapitalizm karşıtlığının özel bir kapasitesi-olmazsa olmaz derecedeki bir özel gerçekliği olarak, mücadelenin gücünü, zenginliğini ve kapsama yeteneğini yükselten bir devrimci durum olarak, günümüzün devrimci-komünist özneleşmesinin kendisini kurması sürecinde de devrede olacak, devrimci-komünist özne ancak anti-kapitalist alanla ortaklaşabileceği bir yapıda kurulursa sahicilik kazanabilecektir.

Bu gerçeklik, geçmişin komünist özneleşme deneylerinden, en başarılısı olan Bolşevik partisi dahil olmak üzere, farklı bir özneleşme süreci yaşanacağı anlamına gelir. İşçi sınıfının tarihsel önderi Lenin, teorisi ve pratiğiyle bir kutup yıldızı olarak her zaman yolumuzu aydınlatacak olsa da işçi sınıfının çağımızdaki özgün ihtiyaçlarına sımsıkı bağlanılarak, taklitçi değil yaratıcı-keşifçi bir bilinçle değerlendirilecektir.

Anti-kapitalist alan ancak devrimci-komünist bir özneyi kapsıyorsa kapitalizme karşı gerçek bir iktidar alternatifi olabilecek, yoksa kimi zaman parlayıp sonra sönen iktidarsız bir muhalefet alanı olmaya yazgılı olacaktır. Devrimci-komünist özne de ancak anti-kapitalist alanla kalıcı bir ilişki kurabildiği oranda kapitalizme karşı gerçek bir seçenek olabileceği güce, zenginliğe ve kapasiteye sahip olabilecektir.

Alanın içinde ortaklaşarak konumlanılınca, zaten hepsi anti-kapitalist içerik taşıyan güçlerin etraflarına yaydıkları dolayım kanallarının içindeki birikim ve enerji boşluğa akmayacak, içinde ortaklaşılan alanın çekim gücüyle dağılmayıp-toplanarak içerikte ortaklaştıkları dost güçleri zenginleştirip eğiterek destekleyecektir. Her kurucu bileşenin hem kendisini sistemden özgürleşerek yeniden kurmasını hem de ortaklaşarak sistem karşıtı özgün bir alan kurmasını sağlayan dolayımlar, karşılıklı ve sürekli akan kanallar olarak topyekûn alanın en büyük güç kaynağı olacaktır.

Alan, sermayenin sürüklendiği dünya-tarihsel bataklığa karşı umut edebileceğimiz bir geleceği bizzat varlığı ve hareketiyle hem bugünden temsil edecek hem de fiilen kuracaktır.

Alanın sistemin içinde ve sisteme rağmen, onu karşısına alıp yumruklaşarak ya da iç içe geçerek yürüteceği günlük faaliyet, geleceği bugünden inşa eden bir “toplumsal devrim” süreci olacaktır. Bu süreçte-günlük faaliyetin içinde kazanılacak mevzilerin, sistemin tersi yöndeki süreklileşmiş zorlamalarıyla her an dağılma ya da yok olma riskiyle yüzleşeceği ve bazen gerçekten de olmamışa dönebileceği açıktır.

İşte, bir “siyasal devrim” hedefi, hem güncel kazanımlara anlam ve ağırlık kazandıracak hem de faaliyetin rastgele savrulmalardan korunmasını sağlayacak, harcanan enerjinin boşluğa akmadan sosyalist bir dünyanın kurulması hedefine destek olmasını sağlayacaktır.

Şimdiki toplumsal gerçekliğin devrimci bir olasılık olarak devrimci-komünistlere sunduğu bir fırsat olan anti-kapitalist alan, her toplumsal gerçeklik gibi bir “süreç” olarak kendisini var edecek; “çelişkili” ve “diyalektik” olan bu süreç içinde, hem bileşenlerinin konjonktürel iniş-çıkışları/“eşitsiz gelişimi” üzerinden kendisini

fiilileştirecek hem de kendi zemininin ana ekseni olan emek-sermaye uzlaşmaz zıtlığının alan içindeki konjonktürel durumlarla yaşayacağı kompleks ilişkilerle dengelenecektir.

İşçi sınıfının hegemonik konumunu "garantiye" alacak statüko dayatmaları, alanın içini boşaltarak tasfiye edecektir; ama, uygun "çubuk bükmelerle" ve her an geri düşme riskini göğüsleyerek yürütülecek hegemonya girişimi, tıpkı diğer bileşenlerin hegemonya girişimleri gibi meşruiyet kazanacaktır.

Yerel güncellik

İşçi sınıfının tarihsel hareketinin, anti-kapitalist toplumsal dinamiklerin ve ülkemize özgü demokrasi sorununun harekete geçirip ortaya saçtığı halkçı-demokratik toplumsal hareketlerin, doğru bir zeminde, birbirlerinin özgün duruşlarının özerkliğini kabul edip gözeterek ortaklaşıp, ortak ihtiyaçlarının belirlediği bir özel/seçilmiş hedefe doğru harekete geçmesi, yeniden kuruluş döneminin yerel güncellikteki ana eksenidir.

Bu kuruluş, etrafında yaratacağı toplumsal hareketlenmeyle, aynı zamanda halkçı-demokratik bir yeni düzenin ve sosyalizmin inşasının temellerinin atılması anlamına gelecektir.

Kuruluş, yeni bir stratejik zemini de yoklamak zorundadır. Geçmişin sosyalist devrim-demokratik devrim tartışmaları ve savunulan argümanlar, geçmişin toplumsal gerçekliği tarafından üretilmişti; şimdi, içinde olduğumuz somut-tarihsel gerçekliğe odaklanmak ve o gerçekliğin ihtiyaçlarını karşılamak gerekiyor.

Kapitalizmin "küresel" gelişiminin yarattığı anti-kapitalist toplumsal güçleri ve ihtiyaçlarını kapsaması zorunluluğu, yeniden kuruluş sürecine anti-kapitalist bir eğilim yükler. Ayrıca, yeni devrimci-komünist özne pratikte attığı her adımda, sermayenin toplumsallaşma sürecinin toplumun bütün alanlarını kapsaması gerçekliğiyle yüzleşecek, adımları ister istemez sermaye-karşıtı bir nitelikle yüklenecektir. Konut, sağlık, ulaşım, eğitim gibi eskinin kamu hizmetleri özelleştirilerek sermaye birikim alanlarına dönüştürüldükçe, bu alanlarda yürütülecek günlük mücadelelerin niteliğinin daha yoğun bir anti-kapitalizmle yükleneceği açık değil mi?

Öte yandan, yerel alanda da özellikle 12 Eylül darbesinden sonra Özal iktidarı döneminde hızla sıçrayan kapitalizmin gelişmesi, toprak sorununu kırlardaki üretimi doğrudan pazar için üretime bağlayarak ve kapitalist özel mülkiyeti toprakta hâkim hale getirerek büyük oranda çözdü. Bu bahiste çözüm/"topraksız köylüye toprak" ya da "kolektif üretim için toprak", artık anti-feodal değil büyük oranda anti-kapitalist bir nitelik taşıyor.

Diğer sorun olan toprak ilişkileriyle de iç içe geçmiş antika tefeci-bezirgân sermayenin sistemin zirvesindeki finans-kapitalle ortaklık kurabilecek çaptaki varlığı ise, yine kapitalizmin gelişmesi tarafından "Anadolu Kaplanları" haline dönüştürüldükleri bir süreç içinde zayıflatıldı; halen var olanlar iktidar alanında yer alabilecek bir ağırlık taşımıyorlar. Antika sermaye, varlığını modern Türkiye sermayesinin yapısal

özelliklerine vurduğu damgayla oluşturduğu vurguncu-hazır yiyici- sinik ve sinsi dokularla sürdürüyor. AKP, tam da bu sürecin partisidir.

Demokratik bir devrimin elde kalan "demokratik" görevi, despotizmin/T.C. devletinin omurgasının tasfiyesi ve kamusal alanın demokratik bir zeminde yeniden inşasıdır.

Bu gerçeklik, üstelik sadece yerel değil bölgesel düzeyde yarattığı ağır sorunlar üzerinden de bütün derinliği ve yakıcılığıyla kendisini sürdürüyor ve çözümünü dayatıyor. Ancak, günümüzün en acil hamlesi olan ve Demokratik Anayasa ve Demokratik Cumhuriyet talebini öne çıkaran bu "demokratik" hamle, günümüz gerçekliği tarafından belirlenerek, her tarafından anti-kapitalist toplumsal ve siyasal süreçler tarafından çevrelenerek gerçekleşmeye yazgılıdır.

Bu gerçekliği, eskinin kalıplarını eğip-bükerek, yani onun içinden-o döneme ait tartışmaların argümanları üzerinden üretmek yanlış bir tutum olacaktır; o, kendi gerçekliği içinde kendi olduğu gibi kavranması gereken bir durumdur.

Geçmiş dönemde, "demokratik devrim" doğru bir tutumdu; "sosyalist devrim" günün acil problemlerini ıskalayarak boşlukta hoş sözler söylemek anlamına geliyordu. Demokratik devrimi bütünlüklü bir strateji haline sokan, antika sermayenin varlığı ve toprak sorunu kapitalizmin gelişimi içinde kapitalist yoldan esas itibariyle çözülünce ve günümüz kapitalizminin toplumsallaşma düzeyi tüm toplumu sarınca, halen çözümünü bekleyen demokratik devrimin despotizm problemi, günümüz gerçekliğinin ürettiği belirlenimlerle sarmalanarak kendi çözümünü yaşayacaktır.

Yerel sermaye güçleri, despotizmle iç içe doğup gelişerek kendilerini var ettikleri ve üstelik güncel ihtiyaçları onları (özel bir "restorasyon" süreci sonrasında) despotizmle kontrolünü tümüyle ele aldıkları daha da yoğun bir ilişkiye ittiği için; liberallerin umduklarının aksine despotizm sorununun çözümüne kapalı bir yapısallıkla belirleniyorlar. Çözüm halkçı-demokratik toplumsal güçlerin elindedir ve güncel gelişmeler sorunun çözümünü dayatıyor.

Despotik sistemin atanmış kaymakam-vali ve bakanlıklara bağlı müdürlükler gibi "açık" ya da bilemediğimiz bin bir biçimdeki "gizli" yollarla merkezden yerelleri sımsıkı kontrol eden yapısı tasfiye edilmeli; söz, yetki ve kararın seçilmiş yerel meclislerde olduğu bir yeni demokratik-halkçı yapı inşa edilmelidir. Yine, despotizmin kendisini meşrulaştırma aracı olarak kullandığı, halkın farklı etnik ve inanç kimliklerini birbirine düşmanlaştırıp çatıştırma stratejisi en büyük halk düşmanlığı olarak görülüp tümüyle terk edilmeli ve yeni sistem etnik ve inanç farklılıklarına "kör" olan "yurttaşlık" kimliğini esas alan bir temelde kurulmalıdır.

Her iki alandaki kazanımları güvence altına alan bir Demokratik Anayasa ve o anayasanın omurgası olduğu bir yeni Demokratik Cumhuriyet, yeniden kuruluşun asgari hedefi olarak öne çıkarılmalı, güncel mücadeleler bu hedef tarafından eğitilmeli, bu hedefe doğru yürünen bir yolun adımları haline getirilerek devrimci bir içeriğe kavuşturulmalıdır. O süreçte yaşanacak toplumsal mücadelelerde inisiyatif kazanacak

devrimci güçler, vergi üzerinden halkın soyulmasını engelleyerek vergi sistemini dolaysız ve artan oranlı servet vergisine oturtacak, halkın asgari yaşam standartlarının sağlanmasını anayasal güvence altına alacaktır. Bu kazanımların maddi ihtiyaçları da Merkez Bankası'nı halkın seçtiği meclisin kontrolüne vererek ve anayasanın halkçı kazanımlarını uygulamakla görevlendirerek sağlanacaktır.

İşte, içinde bulunduğumuz küresel ve yerel kapitalizm gerçekliği, bizi iktidar momentinde ilk adımında "demokratik" olan ama yapısında hemen şimdi devrede olan anti-kapitalist dinamikler de taşıyan bir devrimci stratejiyi yürütmeye yönlendiriyor.

Despotik siyasal düzene karşı demokratik bir cumhuriyetten yana olan ama henüz sosyalizmi hedeflemeyen farklı halkçı-demokratik güçlerle en geniş halkçı ittifak alanında ortaklaşırken, aynı zamanda anti-kapitalist toplumsal güçlerle onların ihtiyaçlarını elde etme mücadelesinde ortaklaşmak, her iki ortaklaşmanın uzlaşmaz olmayan çelişkili diyalektiğini kavrayan bir özel pratiğin kurucu öncüsü olmak gerekiyor.

Sürecin akışı stratejiye netlik kazandıracaktır. Onu eskinin tartışmalarını eğip-bükerek ve eskinin adlandırmaları üzerinden değil, zamanımızın toplumsal gerçekliğinin ürettiği kendi gerçekliği içinde kavramak, kendi kavramlarına kavuşturmak gerekiyor.

Sonuç

Sonuç olarak, çok yönlü ve karmaşık bir yeniden yapılanma süreciyle yüzleşmeliyiz.

Marksizm'in günümüzde de geçerli olan duruşuna sırtımızı dayayarak ve sonrasındaki teorik-pratik süreçlerin zenginliğiyle beslenerek yola çıktıktan sonra; eskiyi aynen sürdürme konformizminden kopuşup yalnızlığı göze alarak kendi zamanımızla yüzleşmemiz, şimdiye dek yaşanmadığı için çözümlenip aşılmayı bekleyen zamanımıza özgü sorunları göğüslememiz, yanılmayı göze alıp denememiz, kaybolmayı göze alıp daha önce geçilmemiş yollardan geçmemiz gerekiyor.

Yeniden kuruluş, farklı yapıların/komplekslerin kendi ağırlıklarıyla yer aldığı ve farklı zeminlerden çıkıp gelen bir dizi sürecin aynı anda hareket ettiği bir özel süreç olarak yaşanacaktır. O, bir yanıyla somut bir gerçeklik, ama aynı zamanda içinde farklı ilişkileri ve kuvvetleri taşıyan dolayımların sürekli hareket ettiği dinamik ve karmaşık yapısıyla özel bir etkileşim sürecidir.

Her yapı ve süreç, kendi iç gerilimleri ve özgün ihtiyaçlarından oluşan bir "diyalektik bütünlük"/kompleks olarak orada/yeniden yapılanma sürecinde olacaktır. Daha "yüksek" kompleksler/daha "basit" ya da "tekil" kompleksleri kapsayıp yeni "diyalektik bütünsellikler" yaratarak gerçekleşecek, birçok gerilim ve çatışmanın içinden geçerek kendisini var edecek o gerçekleşme süreçleri devrimci-komünist zeminde yeniden ayağa kalkmanın yolunu da keşfedecektir.

Dolayısıyla, her bileşen, hem “özerk” bir durum olacak hem de ancak diğerleriyle sürekli zenginleşen bağlantıları içinde var olabilecektir.

Yeniden yapılanmaya ilişkin her duruşun ancak gerçek yaşamın içinden geçilerek-geçerken belirlenerek gerçeklik kazanabileceği açıktır. Teorik bakış ve canlı pratiğin birbirini desteklemesi, sürecin olmazsa olmaz belirleyenidir. Pratik tarafından desteklenmeyen politik iddiaların spekülasyon olma ya da şayet “doğru” bir tutumu açıklıyorsa da onu söze boğarak çürütmesi riski yüksektir.